

Tori valla kaunis kodu asub Tammistes

PIIA SALUNDI
TEABESPETSIALIST

Pärast jaanipäeva külastas kauni kodu konkursi komisjon viit ilusat koduaeda, millest neli kandideerisid tiheasustuse ja üks hajaasustuse kategoorias. Kõik kodud olid isemoodi ja oma pererahva nägu, kuid leidis ka sarnasusi. Silma hakkasid erisugused okaspuud ja õieehtes roosid, pea igas aias oli oma koha leidnud mõni skulptuur või muu dekoratiivelement.

Komisjon tunnistas tiheasustuse kategoorias esikoha vääriliseks Tammiste külas Saialille 2 asuva elamu, teise koha sai Sauga alevikus Tallinna maantee 136 ja kolmanda Tammiste külas Randivälja tee 8 asuv elamu. Niidu külas Pargi tee 3 asuvale elamule ja Murru külas asuvale Saueaugu talule otsustas komisjon anda välja eriauhinna järjepidevuse hoidmise eest. Võitjat premeeritakse 1000 euro ja majamärgiga, II koha preemiaks on 750 ja kolmanda koha preemiaks 500 eurot. Eriauhinna suurus on 200 eurot.

„Eriti rõõmustas, et enamikes aedades oli ilu- ja puhkealade vahele sobitatud ka väike tarbeaed,“ jagas muljeid komisjoni esimees Signe Rõngas. „Näha oli maasikapeenraid, marjapöösad, maitsetaimi ja kartulivagusid.“ Ta avaldas heameelt, et tähtsaks peetakse kompostimist. „Ühendavaks on ka puhkenurgad ja pererahva kinnitus, et on aega nautimisekski,“ lisas Rõngas.

Esikoha pälvinud kodus **Saialille 2 Tammistes** paistab silma pererahva suur armastus ja pühendumine. Üpris väikeselt maa-alalt on võetud maksimum – ära on mahutatud nii ilu- kui tarbeaed, laste mänguala ja avar terrass mõnusateks puhkehetkedeks. Liigirikas iluaia vuliseb veesilm, imetleda võib nii püsikuid, kivik-

Kauni kodu tiitli vääriliseks tunnistati Tammistes Saialille 2 asuv elamu

Foto: Kärt Linder

taimlat kui paljusid erinevaid okaspuuvorme. Tarbeaeda on sobitatud kasvuhoone, peenrakastid ja viljapuud, siin-seal ronivad viinamarjad. Kinnistut läbivale kraavile on ehitatud sild ja kaldale rajatud hostapeenar. Silma jäävad vermikomposter ja päikesepaneelid elamu katusel. Aed on liigi- ja värvirikas ning laitmatult korras.

Sauga alevikus Tallinna mnt 136 asuvas kodus püüavad esmalt pilku huvitavas vormi püüatud jugapuud. Aed on ruumiliselt hästi lahendatud, siin leidub palju erinevaid ja hoolega kujundatud peenraid. Siseõu on õdus ja mahutab nii marjapöösaid, viljapuid kui roosidest ja elulõngadest kaunistatud puhkenurka, kus viibides ei saa arugi, et kinnistu asub kõrge liiklussagedusega Via Baltica ääres. Igale istikule on oma saamisluhu, perenaine teab iga taime nime ja vanust. On näha, et aed on rajatud pere heaolu jaoks. Pererahvas on ka

elamut renoveerides suhtunud selle ajalukku austusega.

Tammiste külas Randivälja tee 8 asuva elamu hoovi iseloomustab põhjalikult läbi mõeldud plaan. Istutusala on liigirikas, kuid taimede kordumine seob aia ühtseks tervikuks. Avaral krundil on säilitatud ka lapike looduslikku ala, kus kasvavad männid ja mustikad. Õuel leiavad tegevust nii lapsed kui täiskasvanud – siin on mänguatraksioonid, tünnisaun, suitsuahi jm. Aeda tänavast eraldav hekk on mitmekesine ja kaunis, koosnedes eri kõrgusega vabakujulistest pöösastest, mis õitsevad eri ajal. Perenaise sõnul soovivad mõõdaminejad sageli nende aeda lähemalt uurida.

Niidu külas Pargi tee 3 asuv kodu on 2013. aastal saanud Are valla kauni kodu tiitli ning on näha, et aed on hoolega ja järjepidevalt hoitud. Suurt rõhku on pandud erinevatele puhkealadele ja võimalustele

koos toimetada. Pilku püüavad põnevaks püüatud okaspuud ja avar õueala, kus lastel on ruumi joosta ja mängida. On ka tarbeaed koos kasvuhoone ja peenardega. Järjepidevuse säilitamine aitab alustatud edasi viia ning järjest ilusamaks, liigirikamaks ja terviklikumaks muuta.

Murru külas asuva Saueaugu talu õu on avar ja siit leiab väga huvitavaid elemente – on mõnus puhkenurk, keldrikünkast kujundatud kiviktaimla, puidust skulptuurid, vana vee pump ja tööriistade „näitus“ kuuri seinal. Kasvuhoonegi on unikaalse ilmega. Lisaks hoolitsetud alale leidub maja ümbruses ka hoitud elurikkust (niitmata alasid jm). Säilitatud on mitmed vanad hooned, talu mõjub hubaselt, koduselt ja looduslähedaselt.

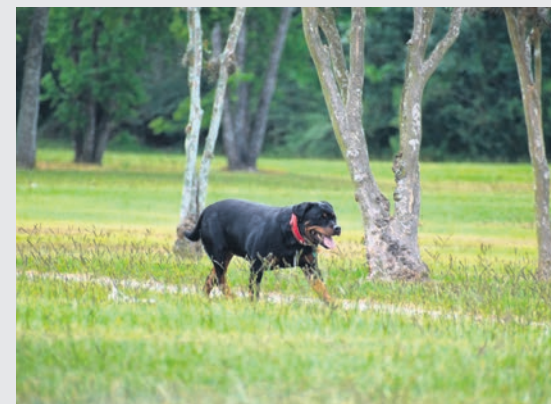
Suur tänu osalejatele, kes avasid oma imetlusväärseid koduaiaid ja võimaldasid osa saada oma suurest pühendumisest!

Vaata pilte valla kodulehelt www.torivald.ee.

Vallavalitsus ootab tunnustamisetepanekuid. Loe lk 2

Foto: Katariina Vaabel

Vallaelanikele teevad meelehärmi lahtiselt jooksvad lemmikloomad. Loe lk 5

Foto: Pixabay.com

Noortenurgas lk 7 loe tehisintellektist, laulupeost, noortevolikogu ja õpilasmalevlaste tegemistest. Pildil Sauga malevarühm

Foto: Sauga avatud noortekeskus

Kuidas teemapealinnade valitsussau haabjatel Türilt Pärnusse toodi, loe lk 9

Foto: Piia Salundi

Juuli viimasel päeval avatakse pidulikult Tori sild. Info sündmuste kalendris lk 12

Foto: transpordiamet

▶ Saugas Tallinna mnt 136 asuvas aias püüavad pilku roosipöösad

Foto: Kärt Linder

▼ Tammistes Randivälja tee 8 asuvas aias jätkub nii avarust kui liigirikkus

Foto: Piia Salundi

VALLAVALITSUSE ISTUNGITEL

30. mail – 28. juunil

1. Kinnitati Uuemetsa jalg- ja jalgrattatee ehitustöödeks korraldatud hanke tulemused ja otsustati sõlmida töövõtuleping osahinguga Nurme Teedehitus. Lepingu maksumus on 276 613,69 eurot (lisandub käibemaks).
2. IT-seadmete rentimiseks otsustati sõlmida hankelepingud osahinguga Ordi (lepingu maksumus ilma km-ta 61 908,48 eurot) ja aktsiaseltsiga Atea (lepingu maksumus ilma km-ta 19 936,80 eurot).
3. Tori valla teede ja tänavate pindamistöödeks otsustati sõlmida leping osahinguga Verston. Lepingu maksumus on 122 039,93 eurot (lisandub km).
4. Kuue ametiauto kasutusrendile võtmiseks otsustati sõlmida kasutusrendileping aktsiaseltsiga Mobire Eesti. Lepingu maksumus on 139 680 eurot.
5. Tunnistati kehtetuks väikehange „Sindi Gümnaasiumi klassiruumide remonttööd“, kuna selgus, et hanke alusdokumendid ei sisalda elektripaigaldise projekti, nõudeid projekti koostamiseks ega pädevusnõudeid elektritööde tegijale.
7. juuni istungil otsustati korraldada riigihanked:
 - „Mänguväljakute rajamine Tori vallas“;
 - „Pumptrack-i rajamine Sindi linnas“;
 - „Jänesselja Lasteaia terrasside rekonstrueerimine“.
28. juunil kinnitati riigihanke „Pumptrack-i rajamine Sindi linnas“ edukaks osahinguga ATEMO pakumuse kogumaksumusega 94 000 eurot (lisandub km) ja otsustati sõlmida töövõtuleping tähtajaga 3 kuud lepingu sõlmimisest.
8. Tunnistati kehtetuks riigihanke „Haljasala rajamine Sindi linnas“ menetlus, kuna hankes esitatud pakumuste hindamisel selgus, et hanke eeldatav maksumus ei vasta hetke turutingimustele ja ületab hankija finantsvõimekust. Otsustati korraldada uus riigihange.
9. Otsustati korraldada riigihange „Sisustuse soetamine Tammiste Lasteaed-algkoolile“ ja kinnitati hanke alusdokumendid.
10. Volitati osahingut Sindi Vesi korraldama hanget ühisveevärgi- ja kanalisatsioonitorustike uuendamiseks Selja külas.
11. Kinnitati riigihanke „Raamlepingu sõlmimine Tori valla haridusasutustele perioodil 20.08.2023–19.08.2025“ tulemused. Otsustati sõlmida raamlepingud osahinguga NÕO LIHATÖÖSTUS, osa-

ühinguga Tsitrus Kaubandus, osahinguga ROVERTO, osahinguga HORECA SERVICE, aktsiaseltsiga Kaupmees & Ko ja osahinguga Urves toiduainete ostmiseks minikonkursside alusel.

12. Otsustati anda avalikult suulisel enampakkumisel kasutusse Sindis Pärnu mnt 23a asuv 12,14 m² suurune äriruum. Pärast enampakkumise tähtaja lõppu kinnitati võitjaks Lilia Hartwichi pakumine summas 80 eurot kuus. Võitjaga sõlmitakse äriruumi üürileping.
13. Kinnitati Sindis Pärnu mnt 62a-2 asuva korteri elektroonilise enampakkumise võitja.
14. Otsustati korraldada kirjalik enampakkumine Tori vallas asuva maa-ala kasutusse andmiseks ujuvkai paigaldamiseks Pärnu jõe ajavahemikul 2023 kuni 2027. Kinnitati kasutusse antava ujuvkai asukoht, enampakkumise alghind ja lisatingimused. Kuna tähtajaks ei laekunud ühtegi pakumust, tunnistati enampakkumine nurjunuks.
15. Otsustati seada Tori valla kasuks hüpotek summas 100 000 eurot Tammistes asuvala Lennuki kinnistule detailplaneeringukohaste avalikult kasutatavate rajatiste väljaehitamise kohustuse täitmise tagamiseks.
16. Anti arvamus Pärnu linna Tammiste piirkonna detailplaneeringu kohta.
17. Võeti vastu Sindi linnas Pardi tn 1 asuva kinnistu detailplaneering ja Tammiste külas asuva Jõhvika tn 16 kinnistu detailplaneering.
18. Kehtestati Nurme külas asuvate Sireli tee 3 ja 5 kinnistute detailplaneering.
19. Anti välja projekteerimistingimused:
 - Tammiste külas Koiduaia tee 2 kinnistul oleva aiamaa laiendamiseks elamuks;
 - Murru külas asuvala Tehvri kinnistule abihoon ehitamiseks.
20. Anti välja ehitusluba:
 - Sindi linnas Piiri tn 15 kinnistul asuva elamu laiendamiseks;
 - Kurena külas asuvala Räägu kinnistule sauna ehitamiseks;
 - Tori alevikus Virula tn 11 kinnistul asuva Tori põhikooli ventilatsiooni rajamiseks;
 - veetorustiku ja reovee-kanalisatsiooni liitumispunktide rajamiseks Sindis Luige ja Kure tänavale;
 - Sindi linnas Pärnu mnt 62a kinnistule maasoojuspuuraukude rajamiseks;

- Kilksama külas Selja tee 20 kinnistule PVC-halli ehitamiseks;
 - Eametsa külas Tuhkru tee 1 kinnistule üksik-elamu ehitamiseks;
 - Tammiste külas Sooviku tn 5 kinnistule üksik-elamu ehitamiseks;
 - Eametsa külas Rõngasliile tee 11 kinnistul asuva puurkaevu ümber ehitamiseks;
 - Oore külas Lõusa kinnistule kinnise soojussüsteemi rajamiseks;
 - Kõrsa külas Sindi tee 5 kinnistule puurkaevu rajamiseks;
 - Taali külas Väike-Vaht-ramäe kinnistule puurkaevu rajamiseks.
 - Suigu külas Sillaotsa kinnistule majandushoone ehitamiseks;
 - Tammiste külas Männimetsa tee 20 kinnistul asuva aiamaa lammutamiseks.
21. Nõustuti järgmiste katastriüksuste jagamisega ning määrati moodustatavate katastriüksuste lähiaadressid ja sihtotstarbed:
 - Päriveri külas asuv Soo kinnistu;
 - Eametsa külas asuv Käplase kinnistu;
 - Urge külas asuv Kivaste kinnistu;
 - Selja külas asuv Tooma kinnistu.
 22. Nõustuti järgmiste katastriüksuste vahelise piiri muutmise ja määrati moodustatavate katastriüksuste lähiaadressid ja sihtotstarbed:
 - Sindi linnas asuvad Pärnu mnt 117 ja Pärnu mnt 117a kinnistud;
 - Selja külas asuvad Metsa, Tooma ja Henno kinnistud.
 23. Nõustuti Kildemaa külas asuvate Põllu, Penuja, Ooresoo ja Soo katastriüksuste piiride muutmise ja Põllu katastriüksuse jagamisega. Määrati moodustatavate katastriüksuste lähiaadressid ja sihtotstarbed.
 24. Määrati Niidu külas asuva Matsi katastriüksuse uueks aadressiks Sõstra.
 25. Määrati Eametsa külas Helle kinnistu detailplaneeringu alusel tekkivale uuele liikluspinnale kohanimeks Helle tee.
 26. Seati sundvaldus osahinguga Sindi Vesi kasuks Tammiste külas asuvatele, vallale kuuluvatele Päevalille tänav ja Päevalille tn 2 kinnistutele ühisveevärgi ja -kanalisatsioonitorustiku ehitamiseks.
 27. Seati sundvaldus osahinguga Sindi Vesi kasuks Tammiste külas asuvatele Orava tee ja Randivälja tee kinnistutele ühisveevärgi ja -kanalisatsioonitorustiku ehitamiseks.

28. Muudeti Tori vallavalitsuse 01.03.2023 korraldust nr 132 „Sundvalduse seadmine“.
29. Kinnitati kuus korteriühistute toetuse saajat.
30. Kinnitati kahe restaureerimistoetuse saaja lõpparuanne ja otsustati toetus välja maksta.
31. Kinnitati heakorrakonkursi „Kaunis kodu“ tulemused ja preemiad.
32. Nõustuti riigitee 5 Pärnu-Rakvere-Sõmeru ja riigitee 59 Pärnu-Tori vahelise silla ja ühenduste eelprojektiiga kavandatavate tegevuste keskkonnamõju hindamise aruandega.
33. Anti arvamus Põhja-Pärnumaa valla eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu kohta.
34. Kinnitati kolme 2022. a hajaasustuse programmist rahastatud projekti lõpparuanne ja otsustati välja maksta toetus.
35. Otsustati rahuldada 42 hajaasustuse programmist 2023. a toetuse saamiseks esitatud taotlust. Programmi eelarve täitmise ja negatiivse hindamistulemuse tõttu otsustati toetamata jätta neli taotlust.
36. Nõustuti osahinguga Vers-ton poolt keskkonnaametile esitatud keskkonnamõju taotlusega tingimuse, et rakendatakse tolmu levikut tõkestavaid meetmeid. Ettevõtte taotleb keskkonnamõju Sauga alevikus Selja tee 5 kinnistul mobiilse asfaltbetoonitehase käitamiseks tähtajaga kuni 30.06.2024.
37. Anti avaliku ürituse korraldamise luba:
 - MTÜ-le Raims DG võistluseks „Latitude 64 Festival 2k23“ Sindis 10. ja 11. juunil;
 - Tori valla kultuurikeskusele Suigu jaanituleks 22. juunil, Tori jaanituleks 22. juunil, Are jaanituleks 23. juunil ja Sindi jaanituleks 23. juunil;
 - MTÜ-le Pärnu Moto-club motokrossi Eesti meistrivõistluste 2. etappiks „Pärnu Kuningas 2023“ Eametsa külas 1. juulil;
 - Sauga avatud noortekeskusele suvekontserdiks Sauga alevikus 29. juunil;
 - MTÜ-le DISC GOLF KLUBI ALBATROSS võistluse „Rajal ainult naised“ korraldamiseks Sindis 16. juulil;
 - Kristo Kiisale mudelautode meistrivõistluste „EMV ETAPP 1/5 JA 1/8“ korraldamiseks Sauga alevikus Tehnika tn 2 8. juulil.
38. Otsustati eraldada vabaühenduste ühekordset toetust 300 eurot MTÜ-

le Sauga Võrkpalliklubi ja MTÜ-le Tammiste Sports Club.

39. Otsustati eraldada MTÜ-le Pärnu Toidupank 2000 eurot toetust.
40. Muudeti korraldust „Kodu-teenuse ja saatja teenuse hindade kehtestamine“ selliselt, et teenusele õigustatud isikul, kelle tegelik elukoht on Tori vallas, kuid kelle rahvastikuregistrijärgne elukoht on teises omavalitsusüksuses, on teenuse hinnaks 17 eurot.
41. Muudeti korraldust „Sotsiaaltoetuste suuruste kinnitamine“ ja määrati raske puudega täisealise isiku hooldamise tasuks 60 eurot.
42. Otsustati rahastada seitsme lapse lapsehoiuteenuse kohatasu, kes pole lasteaia-kohta saanud.
43. Otsustati pikendada kahe isikuga sõlmitud sotsiaal-eluruumi üürilepingut.
44. Kinnitati Tori sotsiaal-maja töötajate koosseis alates 1. oktoobrist 2023.
45. Anti volitused lastekaitse spetsialistile alaealiste laste eestkostja ülesannete täitmiseks ja lastekaitse nõunikule alaealiste laste eestkostja ülesannete täitmiseks.

Vallavalitsuse istungite protokollide ja vastuvõetud õigusaktidega saab tutvuda valla kodulehel www.tori-vald.ee.

Vallavalitsus ootab tunnustamissetpanekuid

Tori vallavalitsus ootab taotlusi valla kodanike ja ettevõtete tunnustamiseks.

Tori valla aukodaniku kandidaatide kohta võivad ettepanekuid teha volikogu liikmed, vallavalitsus ja vallavanem. Vähemalt kahekümne allkirjaga on õigus ettepanek esitada vallakodanikel, valla hallatavatel asutustel, vallas tegutsevatel ettevõtetel, liitudel, seltsidel, seltsingutel ja klubidel.

Ettepanekuid aasta ettevõtte aanimetuse kandidaatide kohta võivad esitada volikogu ja vallavalitsuse liikmed.

Kõik füüsilised ja juriidilised isikud võivad esitada kandidaate järgmiste aanimetuste omistamiseks: aasta tegija (füüsiline või juriidiline isik või kollektiiv), aasta noor (noor vanuses 7-26 eluaastat või vallas tegutsev

noortekollektiiv), aasta haridustöötaja (lasteaia-, üldhariduskooli või huvikooli õpetaja, treener, noorsootöötaja, tugiteenuste osutaja või haridusasutuse juht), aasta sotsiaalvaldkonna edendaja, aasta kultuuriedendaja (füüsiline isik või kollektiiv), aasta sportlane (üksikisik või võistkond), aasta spordiedendaja.

Ettepanekud koos põhjendusega palume esitada kirjalikult valla kantseleisse hiljemalt 15. septembriks, aasta haridustöötaja aanimetuse andmise ettepanekud hiljemalt 1. septembriks e-posti aadressil tori@torivald.ee või postiaadressil Pärnu mnt 22, Sindi, Tori vald, 86705 Pärnu maakond.

Rohkem infot valla kodulehel www.torivald.ee/ Üldinfo / Tunnustused.

TULE RÄÄGI KAASA TORI VALLA ARENGUS!

HEA VALLA ELANIK, TULE AVALDA OMA ARVAMUST PIIRKONNA ARENDAMISEKS

Vallavalitsus tutvustab valla arenguplaane lähiaastatel ja pikemas perspektiivis. Elanike ettepanekud kogutakse sisendiks valla arengukava muudatusteks ja täiendusteks.

Ettepanekuid saab esitada ka kirjalikult tori@torivald.ee või Pärnu mnt 22, Sindi, Tori vald, 86705. Lisainfo www.torivald.ee/arengukava

KOHTUMISED TOIMUVAD

1.08.2023
Sauga musta maja juures 17.30

2.08.2023
Taali vabatahtlike päästjate depoos 17.30
Selja korvpalliplatsil 19.15

3.08.2023
Are mõisa pargis 17.30
Suigu seltsimaja ees 19.15

Sindi keskuse (Jaama tänava lähiala) detailplaneeringu (eskiislahenduse) avalikustamine

Ajavahemikul 24.05–22.06.2023 toimus Sindi linnas Sindi keskuse (Jaama tänava lähiala) detailplaneeringu eelnõu (eskiislahenduse) avalik väljapanek ja 29.06.2023 avaliku väljapaneku tulemuste avaliku arutelu.

Avaliku väljapaneku käigus laekusid arvamused keskkonnaametilt, muinsuskaitseametilt ja transpordiametilt. Lisaks laekusid arvamused detailplaneeringu alal asuvate ja naabruses paiknevate katastriüksuste omanikelt.

Keskkonnaamet juhtis tähelepanu planeeringu sõnastusele ehituskeeluvööndi vähendamise osas ning andis soovitusi riikliku kaitse all olevasse Sindi kirikuparki rajatava madalseiklusraja kohta. Sobiv lahendus on rajada madalseiklusrada postidel, mitte puude külge kinnitatuna.

Transpordiamet palus planeeringu joonisele kanda riigitee kaitsevööndi (10 m äärmise sõiduraja välimisest servast) ning jalgrattatee kauguse riigitee kätte servast.

Muinsuskaitseamet esitas seisukoha, milles kirjeldati vajadust täiendada planeeringu arhitektuurset osa, mälestistele ette nähtud hoonestusala, mälestiste abihoonete olemust ja kogu planeeringualal ehituslike tingimusi. Juhiti tähelepanu vajadusele korrigeerida seletuskirja sõnastust ning märkida planeeringu joonisel mälestiste ja muinsuskaitse eritingimustes kirjeldatud olulised objektid. Tõdeti, et detailplaneeringu jaoks koostatud muinsuskaitse eritingimusi on vaja täiendada, arvestades detailplaneeringu eskiislahenduses tehtud ettepanekuid, kaaludes nende võimalikkust ja sobivust.

Detailplaneeringu alal ja naabruses paiknevate katastriüksuste omanikelt laekusid teated, et ei soovita uue tee rajamist Raudtee tn ja Kooli tn 1 katastriüksuste vahele (joonisel POS 63), kuna see kahjustaks piirkonna turvalisust ning privaatset olekut. Uue tee ühendamine Väike-Karja tänavaga ei ole hea, kuna Väike-Karja tänaval puudub piisav taristu, suureneb liiklustihedus, mis omakorda häirib ka piirkonnas elavaid nahnkhiirlasi. Väideti,

et antud planeeringu lahendusega tekib palju küsimusi. Milline on uue tee laius? Kuidas lahendatakse liikluskorraldus ja liiklusohutus, kas uuendatakse Väike-Karja tänavat, kas võõrandatakse maad, kuidas lahendatakse sademevee ärajuhtimine, millised on elanikele kaasnevad kulud, millised on Tori valla kompensatsioonimehhanismid nimetatud mõjude maandamiseks Väike-Karja tänava elanikele, ühiskasutatava ja eraala selgeks eristamiseks ja piiramiseks ning sissesõiduhoove puudutavate ehitustööde läbiviimiseks? Millised on planeeringu kehtestaja kavandatud leevendavad meetmed häiringute mõju vähendamiseks ja müra normtasemete tagamiseks uue planeeringuga alal? Millele tuginedes on detailplaneering hinnatud avalikuks huviks? Kui suur hulk valla elanikest on näidanud varem üles huvi Sindi linna üldplaneeringu ja/või detailplaneeringu muutmiseks antud mahus, seejuures erinevate tänavate omavahel sõiduteeks ühendamiseks, mis muudab oluliselt elanike elukeskkonda ning tõstab muuhulgas tänavatel mürafooni? Milline on planeeritud ehitustööde täpne ajakava? Kus on võimalik tutvuda Sindi keskuse detailplaneeringu (aprill 2023) raportis läbivalt mainitud Sindi keskvaljaku arhitektuuri-voistluse võidutööga „Sindi vöö“?

Tehti ettepanek teavitada keskkonnaametit II kaitsekategooria kaitsealuste liikide leiukohtadest, millest ei ole keskkonnaametit teavitatud, vajadusel viia läbi seire ning fikseerida leiukohad Eesti looduse infosüsteemis, hinnata keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise vajadust koostöös keskkonnaametiga, kaaluda muuhulgas teisi lahendusvariante POS 64, 65, 66 planeeritud hoonetele ligipääsu tagamiseks: a) luua sõidutee ühendus Jaama põik – Kooli tn 1 – Raudtee tn mööda POS 68 kinnistut; b) jätta alles Väike-Karja tupiktänav ning jätta ära detailplaneeringusse planeeritud Väike-Karja ja Jaama põik tänavate ühendamine sõiduteega. Paluti valla täpsustada ning anda vastused eelolevatele detailplaneeringut ning kaasnevaid mõjusid puudutavatele küsimustele kirjalikult, taasesitatavas vormis ning samuti hiljemalt 29.06.2023 toimival avalikul arutelul.

Kuna Tori vallavalitsus otsustas seda Sindi linnale väga olulist teemat arutada augustikuus Tori vallavolikogu arengu- ja majanduskomisjonis, esitati lisaks täpsustavaid küsimusi detailplaneeringu eskiislahenduse avaliku väljapaneku tulemuste avaliku arutelu toimumise ja selle eesmärgi kohta. Sooviti täiendavat päästeautode liikumise analüüsi ning küsiti, kunas saab eelpool

kirjeldatud küsimustele detailsed ja kirjalikud vastused.

Lisaks paluti võimalusel korrigeerida Kooli tn 7 ümbruse parkimislahendust ja planeeringuga ette nähtud prügikonteinerite asukohta ning täpsustada joonisel planeeringuala piiri tingimärgi nii, et oleks üheselt arusaadav, millised katastriüksused asuvad planeeringualal ning millised on naaberkatastriüksused.

Avaliku väljapaneku tulemuste avaliku arutelul tutvustati laekunud arvamusi ning ettepanekuid ja selgitati täiendavalt laekunud küsimuste lahendamist.

Keskkonnaameti, muinsuskaitseameti ja transpordiameti arvamused ning ettepanekud võetakse edasisel planeerimisel arvesse. Muinsuskaitse eritingimuste täiendamise ja kooskõlastamisega tegeletakse. Planeeringu alal ning naabruses paiknevate katastriüksuste omanike arvamustega arvestatakse, kõik ettepanekud, mis puudutavad uue tee rajamist (POS 63) arutatakse täiendavalt läbi Tori vallavolikogu arengu- ja majanduskomisjonis ning ettepanekute tegijaid teavitatakse tulemustest. Vastav informatsioon on edastatud ettepanekute tegijatele.

Detailplaneeringu lahendusega saab tutvuda valla kodulehel <https://www.torivald.ee/sindi-keskuse-dp>.

PLANEERINGUTE TEATED

Tori vallavalitsus korraldas **Pulli ja Rütavere külade päikeseelektrijaama detailplaneeringu eskiisi** avaliku väljapaneku perioodil 29.05-29.06.2023 ning avaliku väljapaneku tulemuste avaliku arutelu 6.07.2023.

Avaliku väljapaneku ajal esitasid arvamusi maa-amet, maaeluministeerium, transpordiamet, keskkonnaamet ja kolm planeeringualaga seotud maaomanikku. Maa-amet juhtis tähelepanu ühele geodeetilisele märgile, millega on vajalik arvestada. Maaeluministeerium tunnustas, et planeeringus on arvestatud põllumaade säästliku kasutamise ja mulda säästvate võtete kasutamise põhimõtetega. Transpordiamet juhtis tähelepanu planeeringu dokumentide vormistuslikele puudustele. Keskkonnaamet soovitas säilitada vähemalt osa Suureoja-Indriku metsast. Üks maaomanik soovis, et maakaablite asukoht määrataks ja vastavad kokkulepped maaomanikega sõlmiks planeeringu protsessis. Abja kinnistu omanik soovis suurendada antud kinnistul päikesepaneelide hoonestusala ning üks maaomanik avaldas toetust päikeseparkide rajamisele, soovitudes samas rakendada elurikkust toetavaid meetmeid.

Planeeringu dokumente täiendatakse vastavalt esitatud ettepanekutele, seejärel esitatakse planeeringu eskiis asjaomastele asutustele kooskõlastamiseks ja planeeringuga seotud isikutele (nt kinnistuomanikud ja piirinaabrid) arvamuse avaldamiseks. Lisainfo tel 5349 3355 või sigrit.kasemets@torivald.ee.

Tori vallavalitsus korraldas **Kõrsa küla Mihklike ja Matsipõllu katastriüksuste päikesepargi detailplaneeringu eskiisi** avaliku väljapaneku perioodil 29.05-29.06.2023 ning avaliku väljapaneku tulemuste avaliku arutelu 6.07.2023.

Avaliku väljapaneku ajal esitasid arvamusi maaeluministeerium ja keskkonnaamet. Maaeluministeerium tunnustas, et planeeringus on arvestatud põllumaade säästliku kasutamise ja mulda säästvate võtete kasutamise põhimõtetega. Keskkonnaamet esitab oma konkreetse seisukoha pärast tedreuuringu ja ökoloogi arvamuse laekumist. Piirkonna tetrede elupaigakasutuse uuringu ja ökoloogi hinnangu alusel tehakse planeeringu eskiisis vajalikud muudatused. Seejärel esitatakse planeeringu eskiis asjaomastele asutustele kooskõlastamiseks ja planeeringuga seotud isikutele (nt kinnistuomanikud ja piirinaabrid) arvamuse avaldamiseks. Lisainfo tel 5349 3355 või sigrit.kasemets@torivald.ee.

Saugasse kerkiv restoran saab nimeks Tākupoiss

Eestimaine energiaettevõtte Alexela avab septembris riigi ühe tihedama liiklusega maanteeõigul Saugas Eesti suurima teenindusjaama koos restoraniga, millele valiti konkursi käigus väärikas nimi – Tākupoiss.

Oma töötajate seas ja Facebooki kommunis korraldatud nimekonkursilt laekus üle 60 erineva nime, nende seas nii neid, mis seostusid energia ja kütusega, Pärnu ja merega, Sauga asumiga kui ajaloo. Mitmed nimed olid tuletatud poisist, aga nii mõneski nimes sisaldus hoopis piiga või tüdruk. „Meile endalegi üllatuseks oli loovust kamaluga ja väljapakutud nimedest polnud sugugi lihtne seda ühte ja õiget välja valida,“ märkis Alexela tegevjuht Aivo Adamson. „Tākupoisi kasuks

rääkis nii nime jõuline kõla kui ka selle väljapakutud inimese viide Tori piirkonna hobusekasvatuse traditsioonile. Meie oleme tema mõttelennuga nõus, sest hobustega on ka meil Alexelas pikk ajalugu ja Tākupoiss avab peatselt ukse,“ lisas Adamson.

Tegu on Alexela seni suurima investeeringuga tanklamaastikul. Praegu ehitusjärgus teenindusjaam ja restoran valmivad plaani kohaselt augustis, ukse avatakse septembris. Tanklatele omase traditsioonilise kiire ampu kõrval saab Tākupois restoranitasemega tootlustust, kus aukohale seatakse kohalik tooraine.

Tākupois on mõeldud ka laste ja lemmikloomade peale: lastele tuleb nii siseruumi kui õuealale mängu-

väljak, lemmikloomadele rajatakse piiratud ala. Kaupluse valikusse tulevad eraldi väljapanekuna kohalike ettevõtete tooted. Uue teeninduskompleksi valmimisega saab Tori vallas tööd üle 20 inimese.

Hoone hakkab tootma endale ise elektrit katusele rajatava 120-kilovattise päikesepargiga. Saugas saab tulevikus tankida kõiki traditsioonilisi kütuseid ja LPG autogaasi, teenindusjaama tulevad erineva lahendusega elektrilaadijad, samuti AdBlue ja klaasipesuvedeliku tankurid. Uue teenindusjaama kontseptsiooni juurde kuulub ka veoautode parkla koos duširuumidega ning nutihaagiste rent.

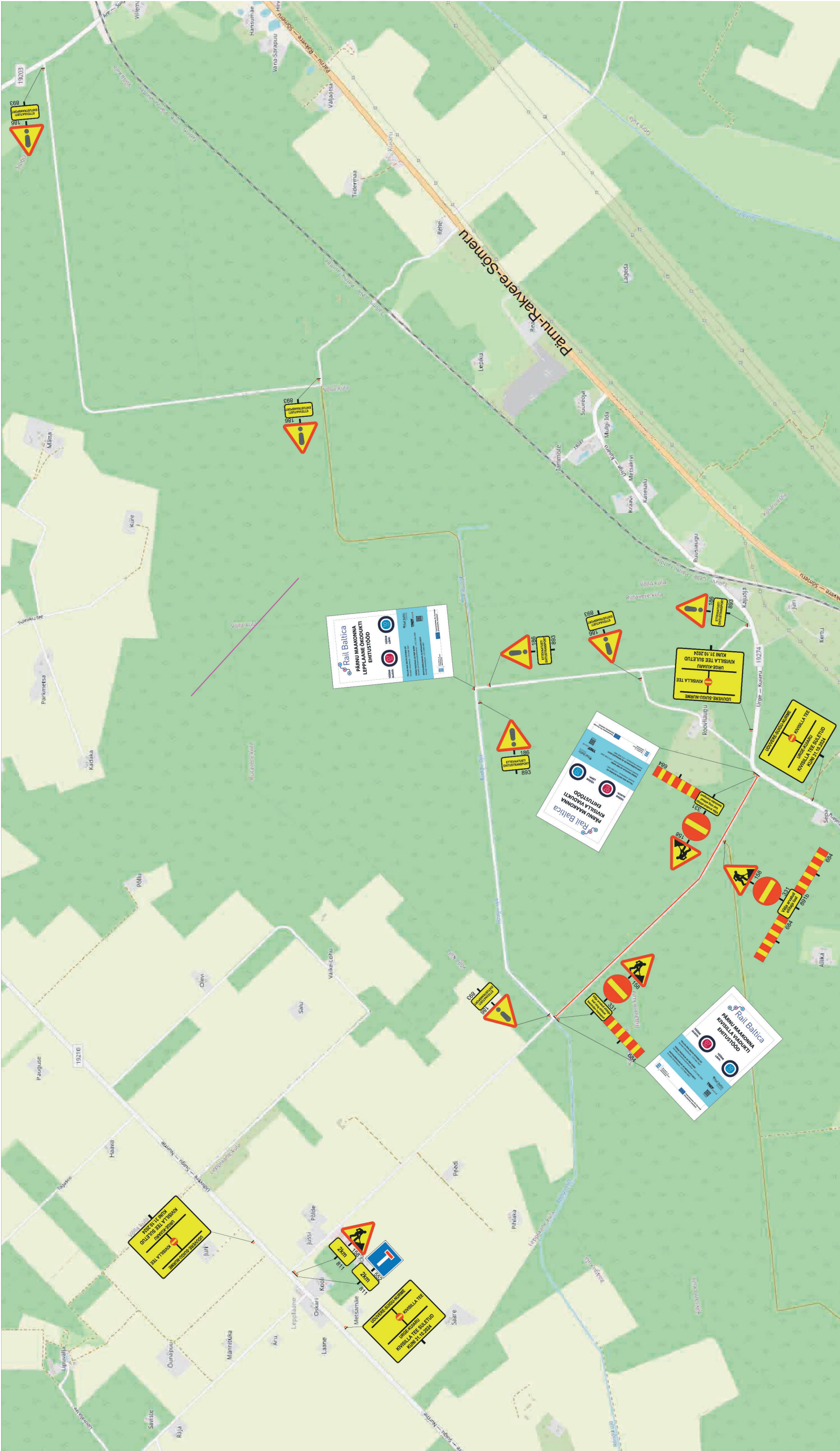

Allikas: Alexela AS

Alexela Sauga teenindusjaam avatakse septembris

Foto: Alexela AS

Kivisilla viadukti ja Lepplaane ökodukti ehituse aegne liiklusskeem

Ramudden Ramudden OÜ, Reg. kood 12969700 Artelli 16/18, Tallinn. Telefon: +372 622 9530 E-post: info@ramudden.ee	Projekt nimeetus: Rail Baltica Lepplaane ökodukti ja Kivisilla viadukti ehitustööd		Kuupäev 13.06.2023
	Objekti asukoht: Kivisilla tee 7300270, Rütavere küla, Tori vald, Pärnu maakond		Töö nr. JLA230612-1
	Joonise nimeetus: Ajutine liikluskorraldus		Joonise nr. 1
	Märkused:		
Tellija		AS TREF Nord, Juri Kožanov, +372 5306 2000, juri.kozanov@trefnord.ee	
Cad proj.		A. Mängel, Tel: +372 5918 7100 Kutsetunnistuse nr. 137996 O. Olaperv Tegevusluba nr ELK000084	

Allikas: AS TREF Nord

Ka linnaaias võib kasvada lilleniit

TRIIN SOHLU
„ELURIKAS TORI VALD“
PROJEKTIJUHT

Projekti „Elurikas Tori vald“ kandev idee on see, et igaüks saab looduse hoidmiseks midagi ära teha ja iga ala võib olla looduskaitseala. Elurikusele kaasa aitamine ja selle hoidmine ei pea tingimata tulema raske töö hinnaga – vahel on kasu hoopis sellest, kui vähem teha. Näiteks otsustas Ülle Anton Sindist jätta osa oma aiamurust niitmata, mis meelitas aeda tolmeldajatest putukaid. Ta jagab oma kogemust:

„Nägin Tori valla Facebooki lehel üleskutset saata kodustest niitudest pilte. Ma valisin lilleniidu rajamisel variandi lasta murust kasvada välja sellel, mis seal olemas on. Lilleniidu idee eluslooduse varjupaigana linnakeskkonnas mulle meeldis ning seda nurka aiast me ei kasuta. Tervel perekonnal ja isegi naabritel on olnud huvitav jälgida, mis seal küll välja kasvab, kui mitte sekkuda. Algul valitses võilill, aga peagi hakkasid pikkust viskama kena välimusega kõrrelised ja igasugu muud huvitavad õistaimed. Ka naabrid käisid niidulappi uudistamas.“

Niitmine toimus alles jaanipäeval. „Algul proovisin vikatiga, mis sai laenatud naabritelt, aga oskuste puudumine tegi niitmise liiga vaevaliseks,“ nentis Anton. „Lõpetas pereisa

Niidulapi võib kasvatada niitmata murustki

Fotod: erakogu

kolme teraga rohulõikuriga. Mehega koos sai chitatud ka heinarõuk. Lapsed saavad rõugu all onnis mängida ja tuttavate jänesed saavad heinast talvel söönuks.“

Ülle Antoni kogemus näitab, et ka linnaaias ei pea tingimata kasvama ühetasane golfimuru ning iga ruutmeeter, mida me ei kasuta, võiks olla kellelegi elupaik või kasvukoht.

Julgustame teisigi jagama oma kogemusi lilleniitude rajamisel. Ootame teie pilte ja lugusid meiliaadressil triin.sohlu@torivald.ee.

Suurjäätmete ja tekstiilijäätmete kogumisringist Tori vallas

Alates möödunud aasta 1. detsembrist on Tori vallas korraldatud jäätmevedajaks AS Eesti Keskkonnateenused. Suurjäätmete ja tekstiilijäätmete kokku kogumine elanike juurest on korraldatud kogumisringidena vähemalt üks kord kvartalis.

Kuidas saab Tori valla jäätmevaldaja osaleda jäätmete kogumisringis?

1) Sõlmi jäätmevedajaga jäätmeveoleping. Lepingu sõlmimiseks võta ühendust telefonil 435 5025 või saada e-kiri viljandi@keskkonnateenused.ee.

2) Lepingu olemasolul ning jäätmete äraandmise vajaduse tekkimisel esita tellimus e-kirja kaudu: viljandi@keskkonnateenused.ee või telefonil 435 5025. Teata oma nimi, jäätmeveolepingu number, kinnistu aadress ning millist jäätmeliiki ja mis koguses soovid üle anda.

3) Korteriühistute puhul saab tellimuse esitada juhatuse liige või jäätmeveolepingu allkirjastanud isik.

4) Jäätmevedaja annab tellimuse tegijale esimesel võimalusel info kogumisringi toimumise eeldatava aja kohta. Kogumisringi täpse kuupäeva teatab jäätmevedaja tellimuse esitanud isikule e-kirja või telefoni teel vähemalt üks nädal enne kogumisringi toimumist.

Kuidas kogumisringid toimuvad?

1) Jäätmevedaja kogub esitatud tellimused kokku ja paneb paika kogumisringi toimumise päeva.

2) Kui jäätmevedaja on teavitatud kogumisringi toimumise päevast vähemalt ühe nädala ette, tuleb selle nädala jooksul hiljemalt veopäevaks oma jäätmed tuua üleandmis-kohta.

3) Jäätmete üleandmise koht on jäätmevaldaja kinnistu (nt segaolmejäätmete mahuti vahetus läheduses).

Milliseid jäätmeid saab kogumisringil üle anda?

1) Suurjäätmed – mööbliesemed, suured vaibad, madratsid, kardinapuud, kraanikausid jms. **Suurjäätmelena ei käsitleta** chitusjäätmeid ega suuremõõtmelisi probleemtooteid nagu autoromud või nende osad (sealhulgas vanarehvid) ning elektri- ja elektroonikaseadmeid või nende jäätmeid (sealhulgas pesumasinad, telerid, külmkapid, elektripliidid) ja muid tootjavastutusega hõlmatud jäätmeid.

2) Tekstiilid – väiksemad vaibad, kardinad, voodipesu, rõivad, jalanõud, tekid, pehmed mänguasjad jms.

Allikas:
Eesti jäätmehoolduskeskus

Puude raie ja hooldus vallas

TRIIN SOHLU
VALLAAEDNIK

Lindude pesitsushooaeg on lõppenud ning taas saab alustada puuhooldustööde ja ohtlike puude raiega. Tori piirkonnas tehakse puuhooldustöid Tori kalmistu, rahvamaja ja sotsiaalmaja ümber. Samuti puhastatakse Tori põrgu paljand ja paljandipealne võsast, need tööd viiakse läbi peale nahkhiirte pesitsusperioodi lõppu (pärast 15. augustit).

Sindi linnas on plaanis raiuda kolm hõbepaju Jaama 6 kortermaja ees. Ojakalda pargis kujundatakse tamme võrsid, Sõpruse pargis raiutakse kuivanud ja ohtlikud

puud.

Are piirkonnas on suuremad tööd plaanis Are kooli ümbruses, kus kergliiklustee kõrvalt raiutakse kuivanud kuused ning jalgpalliplatsi kõrvalt eemaldatakse juba ümberkukkunud ja kuivanud puud. Are mõisa pargis on kavas noorte tamme võra-kujundus.

Lisaks on mõnel üksikobjektidel Sindis, Saugas ja Tammistes planeeritud nii puude hindamist, hooldusloikust kui ka surnud ja ohtlike puude raiet. Tööde lõpp on 20. september.

Valla territooriumil paiknevatest ohtlikest puudest palume teatada vallaaednikule: triin.sohlu@torivald.ee.

Lemmikloomad ei tohi omapäi hulkuda

JANNE SOOSALU
KESKKONNAPETSIALIST

Lemmiklooma pidamine ei ole kohustuslik, aga peab arvestama, et looma võttes tuleb kinni pidada loomapidamise eeskirjast – see ei ole mõeldud ainult inimeste, vaid ka lemmikute heaoluks. Loomapidaja on kohustatud tagama järelevalve lemmiklooma üle ning välistama looma omal tahtel välja pääsemise. Paraku kurdetakse viimasel ajal sotsiaalmeedia kogukonnagruppides väga tihti hulkuvate kasside ja koerte üle. Kinnistu omanikule on ju ebameeldiv, kui võõras loom tuleb tema territooriumile, reostades ja rikkudes tema vara. Sageli kuuleme, et kuidas sa kassi kinni hoiad, kass tahab ikka ringi käia, aga nagu eelpool öeldud – kui võtate lemmiklooma, siis tuleb ka arvestada, kuidas ja kus teda hoida ning kuidas tagada looma heaolu nii, et sellega ei häiritaks teisi. Vaevalt

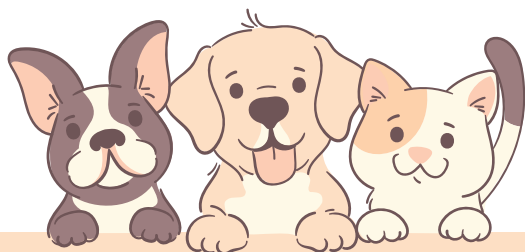
kellelegi meeldiks, kui tema naabri lemmikuks on madu, kellel ta laseks vabalt ringi roomata.

Väga suur probleem on ka koertega, kes pääsevad territooriumilt välja või kel lubataksegi vabalt ringi joosta. Iga koeraomanik peab arvestama, et ilma peremeheta ringi jooksev koer, kes küll peremehe arvates ei ole kuri, võib teistele mõjuda häirivalt ja hirmutavalt. Samuti võib koduaiast lahti pääsenud loom põhjustada varalist kahju või tervisekahjustusi ning selle eest tuleb kanda vastutust loomapidajal. Me kõik soovime, et igal inimesel oleks turvaline ringi liikuda, kuid see pole tagatud, kui loomad lahtiselt ringi jooksevad. Ka loom ise võib sattuda õnnetusse, näiteks jääda auto alla või sada viga teiste loomade, pahatahtlike või ennast kaitsvate kaas-kodanike tõttu. Et vältida olukorda, kus hulkuma läinud lemmikloom põhjustab kahju või satub ise ohvriks, tasub investeerida aedadesse

ja loomal pidevalt silm peale hoida.

Kui märkate hulkuvat looma, tuleb teavitada kas Tori vallavalitsust (üldtelefon 445 1881, e-post tori@torivald.ee, keskkonna-

spetsialist Janne Soosalut (tel 525 3929, e-post janne.soosalu@torivald.ee) või kodutute loomade varjupaika (tel 524 6705, e-post parnu@varjupaik.ee), et loom turvaliselt ära toimetada.

Loomaomanikule meeldetuletuseks ja järgmiseks

1. Lemmiklooma tuleb pidada omaniku territooriumil.
2. Territoorium peab olema piiratud nii, et lemmikloom sealt oma tahtel välja ei pääseks.
3. Lemmikloomapidaja peab välistama lemmiklooma ärajooksmise ja inimestele või loomadele kallale tungimise võimaluse.
4. Lemmiklooma kadumisel või lahti pääsemisel tuleb lemmikloomapidajal viivitamata viia läbi otsingud ja korraldada lemmiklooma püüdmine.

Järelevalvet määruse täitmise üle teevad vallavalitsuse poolt määratud ametnik ning politsei- ja piirivalveamet. Nõuete rikkumise eest karistatakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 66³ alusel.

Korrastatakse Tammiste kalmistut

TRIIN SOHLU
VALLAAEDNIK

Oleme alustanud korrastustöödega Tammiste kalmistul. Kalmistu ala korrastamisel sai maha võetud aia najal kasvanud võsa ning raiutud surnud ja murdunud puud. Kalmis-

tule toodi sõelutud mulda, millega tasandatakse pinnast, seejärel puhastatakse hauakive ja paigaldatakse hauakividele betoonalused. Kalmistu korrastustööd teeb Tori Haldusteenused.

Plaanis on kalmistu ümber ehitada ka uus lippaed.

Are kooli lõpetajad

Vasakult: klassijuhataja Evelyn Pajula, Mia-Liis Ristal, Annaliisa Verbo, Kristiina Kidra, Marii Erm, Jennifer Lossmann, Liset Brants, Hedrika-Eret Soosaar, Mirtel Niine, Pille-Riin Peks, Sandra Hansen, Kärt Alberg

Foto: Enely Kotova

Sauga põhikooli lõpetajad

Esimene rida (vasakult): Lise-Lia Ivask, Merili Klammer, Andra Uudikas, Johanna Tärnu, Laura Leinus, Triin Kuusaru, Anny Taigla, Anita Leilop.

Teine rida (vasakult): Loore Jenny Loodla, Alondra-Marita Rahnel, Kerdon Laubert, Sander Senjavin, Harald Laas, klassijuhataja Eda Strandberg, Jan Gerrit Petrov, Raul Hunt, Kaspar Reimann, Marcus Pürg, Huko Sinijärv.

Kolmas rida (vasakult): Kelvin Lember, Kristjan Turba, Karol Lubi, Karl Tamm, Ramon Dudar, Kenter Metsaots, Martten Ardel, Andreas Laubert, Roman Bortnik, Sven Martin Merivälja

Foto: Sauga põhikool

Tori põhikooli lõpetajad

Esimene rida (vasakult): klassijuhataja Rita Petersell, Maribel Lauri, Ragne Rohtla, Mirell Miller, Merli Johanna Alev, Meril Adeela Alev.

Teine rida (vasakult): Aades Achilleus Algo, Jürgen Saar, Gert Saag, Asko Talinurm, Mai-Liis Pöder, Liis Marii Sams, Kätlin Juurik, Aleksandra Tarn.

Kolmas rida (vasakult): Rain Viira, Jakob Ergezinger, Andre Mihkelstein, Ancelika Puusild, Kristina Lainet, Berit Kobin. Pildilt puudub Mirelle Juninen

Foto: Ülo Soomets

Suigu lasteaia lõpetajad

Pikka ja kõrget lendu, meie väga toredad Suigu lasteaia Lepatriinud!

Foto: Maaris Puust

Sindi gümnaasiumi direktorina asus tööle Katrin Kohjus

HERVE MERIVALD
HARIDUSJUHT

12. juulist alustas Sindi gümnaasiumi direktorina tööd Katrin Kohjus, kes on pikaajase koolijuhimise kogemusega ja aktiivne tegutseja teistes haridusega seotud valdkondades.

Katrin Kohjus on olnud üks Pärnu vabakooli asutajatest ja juhtinud vabakooli üle kümne aasta, samuti on ta töötanud Pärnu-Jaagupi põhikooli ja Pärnu-Jaagupi muusikakooli direktorina aastatel 2015–2022. Alates 2007. aastast on Katrin Pärnumaa õpilasmaleva piirkonna eestvedaja.

Katrin Kohjus on lõpetanud Tallinna pedagoogilise instituudi matemaatika-füüsikaõpetaja eriala ja omandanud Tallinna ülikoolis kasvatusteaduste magistrikraadi.

Ta on Eesti mentorite koja liige, Pärnumaa koolijuhtide ühenduse eestseisuse liige, laulnud naisansambliis Šal-lal-laa. Praegu laulab Katrin segakooris Endla ja Pärnu ingerisoomlaste kultuuriseltsi folklooriansambliis Siskot. Katrin on väljaõppinud mentor ja kasutab oma töös iga päev mentorluse tehnikaid toetamaks kolleegide arengut.

Katrin Kohjus

Foto: erakogu

Katrini südameasjaks on turvalise kooli arendamine, mille alustalaks on motiveeritud õpetajad, kes tunnevad ja kasutavad nüüdisaegset õpikäsitust. Katrin peab oluliseks head tiimitööd ning õpetajate arengu ja koostöö toetamist.

Koolitee alustamise toetus

LIINA LELOV-AASMAA
LASTEKAITSENÕUNIK

Tori vald maksab esimesse klassi minevatele lastele koolitee alustamise toetust 150 eurot lapse kohta. Toetust makstakse esimesse klassi astuva lapse vanema või lapse seadusliku esindaja taotluse alusel. **Toetus määratakse juhul, kui lapse elukoha andmed rahvastikuregistris on esimesse klassi astumise aasta 1. augusti seisuga Tori vallas.** Taotlusi hakatakse menetlema pärast 1. augustit ja väljamakseid tehakse jooksvalt vastavalt laekunud avaldustele. Toetust on võimalik taotleda lapse esimesse klassi astumise kalendriaasta lõpuni.

Taotlust saab täita iseteeninduses või blanketil: www.torivald.ee / Teenused ja toimingud / Sotsiaal / Koolitee alustamise toetuse taotlemine. Iseteeninduses on toetust võimalik taotleda 1. augustist 31. detsembrini ja selle kaudu saadetud taotlused registreeritakse automaatselt, blanketil täidetud taotlused saata e-posti aadressile tori@torivald.ee või liina.lelovaasmaa@torivald.ee. Paberil taotlusi võtavad vastu sotsiaaltöötajad või lastekaitsetöötajad.

Info: lastekaitseõuniku Liina Lelov-Aasmaa, tel 5368 2558 ja 442 0729; e-post liina.lelovaasmaa@torivald.ee.

NOORTENURK

Noortevolikogu teise koosseisu tegemised

JOOSEP AILISTE
TORI VALLA
NOORTEVOLIKOGU ESIMEES

Sel kevadel valisid Tori valla noored endale uue esinduskogu. Hääletamisaktiivsus oli suur ja seda enam kannavad valitud kandidaadid vastust, et nende ametiaeg kujuneks hääletasagile vastavaks. Noortevolikogu on pidanud juba esimese koosoleku, valinud juhataja ning tulekul on palju põnevat. Siinkohal kirjeldaksin veidi lähemalt verivärske Tori valla noortevolikogu II koosseisu tegemisi ja tulevikuplane.

Esimest korda kogunes noortevolikogu uus koosseis 31. mail ning siis saime ülevaate oma töö põhiülesannetest ja selle seaduslikust poolest. Peame põhimääruse järgi olema vallavolikogule noori puudutavates küsimustes nõuandjateks ning korraldama ühe koosoleku vähemalt kord kahe kuu jooksul.

7. juunil kogunesime taas Sinti koosolekule, seekord valima aseesimeest ja esimeest. Aseesimeheks sai Mark-Sander Ardel ja esimeheks siinkirjutaja. Leppisime kokku ka esimese ametliku töökoosoleku, mis toimus 14. juunil Sindi avatud noortekeskuses. Paika sai ka meie töökava, mille põhjal lähemal ajal tegutseme.

Esmalt vaatasinge läbi kõige

Õpilasmaleva kokkutulekul viis noortevolikogu läbi käsnaga vee transportimise võistluse

Foto: Helen Paluoja

pakilisemad probleemid, mis vallas meile isiklikult või eelmise heaoluküsitluse kaudu teada olid. Seisame selle eest, et Kilksama ja Nurme-Eametsa bussiaegade graafik paraneks, Tori kooli juurde püstitataks kiik ning Are saaks korraliku ujumiskoha. Sügisel on meil plaanis läbi viia ka ulatuslik küsitlus Tori valla noorte seas, et selgitada välja vallaelu kitsaskohad – seda kõike eesmärgiga muuta maailma paremaks.

Esmakordselt Tori valla noortevolikogu ajaloos osales noorte esindaja ka vallavoli-

kogu istungil. Augustis, kui volikogu puhkuselt naaseb, hakkab iga noortevolikogu liige kaasa lööma ühe komisjoni töös.

30. juunil osalesime ka Sindis toimunud õpilasmaleva lõpuüritusel, kus aitasime organiseerida sportlikku tuletõrjeolümpiat. Noortevolikogu viis läbi käsnaga vee transportimise ning tulekutsuti kanderaamil kandmise võistluse. Lõppkokkuvõttes oli väga lõbus, nii võistlejatel kui korraldajatel!

Soovime kõigile noortele seiklusrohket suve jätku!

Tehisintellekt ja selle kasutamine õppetöös

JOOSEP AILISTE
TORI VALLA
NOORTEVOLIKOGU ESIMEES

Eelmisel kooliaastal kasvas hüppeliselt tehisintellekti (tuntud kui *AI – artificial intelligence*) populaarsus, eriti noorte seas. Enne ettevõtte OpenAI poolt vabavarana kättesaadavaks tehtud ChatGPT võidukäiku oli laiemalt tuntud suhteliselt piiratud kasutusvõimalustega tehisaru. Näiteks juba pikemat aega Eesti õpilaste seas tuntud Photomath võimaldab lahendada keerukaid matemaatikaülesandeid mõne klõpsuga. Google Lens aitab kiiresti koolitööks vajalikku infot leida.

ChatGPT revolutsioon seisnes ennekuulmatas võimaluses arvuti abil (sisestades mõned lihtsad märksõnad stiilis „kirjuta kirjand Julius Kuperjanovi kangelasestegudest“) kirjutada loetud sekunditega valmis põhikooli lõpukirjandi tasemel kirjatükk. ChatGPT loob meie esitatud küsimusele endale kättesaadava teabe põhjal vastuse, mis oma täpsuselt ja ülesehituselt sarnaneb inimese kirjutatule. Enamiku lihtsamate teemade

puhul pole juturoboti sünteesitud tekst eristatav lihtsast ja luust inimeste omast. Selle võimaluse on ära tabanud õpilased, kes tehisaru koolitöödes ohtralt kasutavad, viies seega „spikerdamise uuele tasemele“.

Tehisintellekti teema esilekerkimine on loonud ka palju eetikaküsimusi. Näiteks Itaalias oli ligipääs eelmainitud ChatGPTle lühiajaliselt blokeeritud, põhjuseks toodi probleemid andmekaitsega. Mitmed mainekad teadlased ja ettevõtjad, nende seas füüsik Stephen Hawking ja maailma rikkaim inimene Elon Musk on hoiatanud piiranguteta tehisintellektiga kaasnevate ohtude eest. Küsitav on ka kasutusse paisatud juturobotite poliitiline neutraalsus. Teades riske, saame teha teadlikke valikuid. Ka tavakasutajatele mõeldud tehisaru juures tasub tähele panna, et näiteks ChatGPTd kasutades aitame selle arendamisele ise kaasa.

Kahjuks kasutatakse koolitöös tehisintellekti enamasti otseseks mahakirjutamiseks – juturobot kirjutab õpilaste eest kirjandeid, luuletusi ja lahendab füüsika ülesandeid. Õnnelik õpilane võib tehisaru

kirjutatud kirjandi eest küll viie saada, kuid see pole ausal teenitud. Mahakirjutamine, ükskõik, kas masina või inimese pealt, ei arenda ka õpilast ennast.

Vaadates laiemat pilti selgub, et tehisintellekt on koolitöös ka positiivseid rakendusi. Teadlased, näiteks sotsioloogid ja ornitoloogid, on aastaid kasutanud tehisaru abi andmeanalüüsis ja saadud tulemuste modelleerimises. Tohtu potentsiaali ja arvutusvõimsusega masin võib säästa hulga tunde, mis kuluksid muidu mehaaniliste arvutuste ja hiireliigutuste tegemisele lõputus andmebaas. Nii saab tehisintellekt näiteks põhikooli loovtöö või gümnaasiumi uurimustöö juures täiesti ausal ja legitiimsel teel hoida kokku palju töövaeva.

Oluline on kasutada tööriista lähtuvalt kaine mõistusest ja kasutaja enda südameetunnetusest. Kasutades kirvest valesi, võib teha palju kurja, kuid õigesti toimides on sellest kõigile kasu. See Eesti rahvatarkuse printsiip kehtib ka 21. sajandi kõrgetehnoloogiasaavutuste puhul.

Noored on tulevik

Hei, Tori valla noor!

Kas sul on huvitavat materjali avaldamiseks valla lehe noorteküljel?

Kui soovid noortekülge oma loominguga rikastada, võta ühendust e-posti aadressil torivallanoortevolikogu@gmail.com.

Laulupeo muljed

MIRJAM TAMM
TORI VALLA
NOORTEVOLIKOGU LIIGE

30. juulist 2. juulini toimus Tallinnas laulukaare all ja Kalevi staadionil traditsiooniline Eesti noorte laulu- ja tantsupidu. Meie vallast osales muuhulgas ka Tori põhikooli lastekoor ja mina selle liikmena. Tallinnasse sõiduks võttis buss meid Tori kooli juurest peale ja majutatud olime koos paljude teistega Tallinna humanitaargümnaasiumisse.

Esimestel palavatel päevadel toimusid proovid, mis kestsid vaid mõne tunni. Peale seda oli meil lubatud aega omal käel sisustada.

Neil õhtutel suundusime sõpradega linna jalutama ja sööma, muidugi oli meil toitlustus ka koolis ja lauluväljakul.

Kolmandal ehk viimasel päeval jõudis kätte laulupidu ise, peo alustuseks toimus lõbus viiekilomeetrine rongkäik kesklinnast lauluväljakule. Ootused olid kõrged, saabusime lauluväljakule, tuletornis süüdati tuli ja algaski laulupidu. Laulsid poiste-, laste-, meeste-, neidude-, naiste-, sega- ja ühendkoor, vahepeal esinesid aga orkestrid.

Laulupeo keskel tervitas meid korraga väga tugev paduvihm ja äike. Kohati lausa nii tugev, et vett voolas

justkui koskest mööda lauluväljaku nõlva alla, tekkis suur segadus, inimesed jooksid laiali ja laulupidu pandi pausile. Ilm läks aga uuesti ilusamaks ja kuigi läbimärjad, ei lasknud me ennast sellest kõigest segada. Oli tõeliselt meeldejääv elamus. Peo lõpetas laul „Mu rõõm on lõputu“, mille autoriks on Silver Sepp, kes tuli ka kohale ja saatis lauljaid kitarri. Minu lemmik oli aga Mari Kalkuni „Sata-sata“, mida saime isegi korrata.

Kui laulupeotuli oli juba kustunud, liikus Tori koor bussile ja mina jõudsin koju kella poole ühe paiku. Seda viisi mööduski minu jaoks seekordne laulupidu.

Tori valla õpilasmaleva töös osales enam kui 90 noort

ERIKA NÕMM
NOORSOOTÖÖ NÕUNIK

Tori valla õpilasmaleva eesmärk on pakkuda valla noortele esimest turvalist töökogemust ning võimalusi meeldivaks ja kasulikuks vaba aja veetmiseks. Malevas saavad noored arendada mitmesuguseid pädevusi ja anda panuse oma kodukoha korrastamisse. Samuti pakub malev võimalusi suhtlemiseks ja enese proovilepanekuks. Maleva korraldamine on oluline lisaväärtus valla noorsootöös.

Selleks aastaks on õpilasmaleva toimetamised lõppenud. Kokku osales malevarühmades 92 tublit noort ja tehtud sai päris palju. Peamiselt tegid

malevlased heakorra- ja haljastustööd, korjati prügi ja hooldati mänguväljakuid, lisaks tehti erinevatel objektidel värvimis- ja koristustööd.

Rühmad tegutsesid igas valla piirkonnas, aktsiaseltsis Nurme Turvas, osatühingus ASB Greenworld Eesti ja Tori hobusekasvanduses. Peale töötegemise hindasid noored kõrgelt ka ühistegevusi. Saadi kokku, et minna ühiselt ujuma, käia kinos, matkadel, koos seigelda ning arendada oma pädevust tehnoloogias ja loodusteadustes.

Malevarühmade kokkutulekul Sindis tunnustati iga rühma parimaid, tänukirjad ja meened andis üle abivallavanem Priit Ruut. Andris Avamere korraldas

noortele lõbusa tuletõrjeolümpia, kus sai võistelda ja end proovile panna. Jahutust pakkus Sindi tuletõrje selts. Kokkutuleku lõpus söödi üheskoos jäätist.

Õpilasmalev õnnestub tänu heale koostööle. Aitäh vahvatele rühmajuhtidele: Elise Aarma, Helen Paluoja, Helina Rooba, Pille Kuusik, Jutta Pertel, Andra Sõmer, Reetlika Rüütli, Angelika Sild, Ketlin Kurrik, Eva Lemmergas. Suured tänusõnad kõigile tööandjatele, toitlustajatele ja teistele koostööpartneritele, kes te olite nõu ja jõuga abiks õpilasmaleva tööde ja tegevuste korraldamisel!

Arukat rahakulutamist malevlastele ning seiklusrikast suve kõigile noortele!

Malevlased kokkutulekul Sindis

Foto: Piia Salundi

Sindi kodukohvikute päev

ARGO JUSKE
KULTUURIKORRALDAJA

Sindi linna kodukohvikute päev toimub laupäeval, 19. augustil kell 12–18.

Ootame kohvikute pidajaid, kui sul on vähemalt üks neist:

- soov osaleda kodukohvikute päeval;
- võõrustamisvõimalus ja istumisvõimalus;
- tahe tutvustada oma kokakunsti.

Ava oma koduõu kaaskodanikele ja meie külalistele. Kodukohvikute väärtusteks on vahetu suhtlus, uued huvitavad elamused ning võimalus astuda sisse mõnda kaunisse aeda, mida varem vaid üle heki uudistada oled saanud.

Loomulikult võivad osa võtta ka kortermajad.

Vürtsi saab lisada väikeste ülesastumistega või pererahva poolt talletatu eksponeerimisega – olgu selleks siis vanad esemed, fotod või mõni kogu.

Registreerimine 7. augustiks: argo.juske@torivald.ee.

Registreerimisel lisa:

- nimi;
- aadress;
- kontaktisik;
- lühitutvustus, võimalusel menüü;
- plakat.

Kindlasti peab kohvik olema avatud kell 12–18. Soovi korral võib kodukohvikut kauem lahti hoida, selle saame ka infos ära märkida.

Kohtumiseni Sindi kodukohvikute päeval!

Info tel 5335 9496 (Argo).

Kilksamal tuleb kodukohvikute päev

VILJA ALAMAA
KULTUURIKORRALDAJA

5. augustil toimub esimest korda Kilksama kodukohvikute päev.

Osalevad kodukohvikud tutvustavad end ise:

- 1) Kilksama kõige lapsesõbralikum kohvik** Tammiku tee 49. Avatud 12.00–18.00. Menüüs „lägaburks“, „friikad“, jäätisekokteilid jm. Lastele batuut ja mänguväljak.
- 2) Haaviku hoovikohvik** Haaviku tee 24. Avatud 12.00–17.00. Pakutakse

head ja parimat sööki ning jooki, lisaks värskendavad kokteilid ja Pootsi veinimõisa hõrgutav toodang. Lastele basseini ja batuudid.

- 3) Kodukohvik Aruselja.** Leiate meid Ata bussipeatuse lähedalt. Avatud 12.00–16.00. Meie kohvikus on maitsvad küpsetised, menüüs leidub ka gluteenivabu tooteid.
- 4) Kohvik „VANA ja HEA“** Haaviku tee 3. Avatud 12.00–17.00. Teid ootab meie tegus ja rõõmus meeskond mõnusa toidu ja meelepärasega!

PENSIONÄRILOOD

Taimil külas

Olen külas Are lauluklubi ühel vanimal liikmel pr Taimi Alamaal*. Istume tema hubases kodumajas Are alevikus ja räägime elust.

Tavaliselt daamide vanusest ei räägita, kuid arvan, et nii vitaalse ja elujaatava inimese puhul, nagu on Taimi, võib ära märkida, et tänavu augustis täitub tal 85 eluaastat. Kuidas pereelu, igapäevane palgatöö, isetegevus ja ühiskondlik töö kokku sobitada nii, et üks teist ei segaks, on minu vestluskaaslane elu jooksul hästi ära õppinud.

Laulda ja muusikat kuulata on Taimile meeldinud juba lapsest peale. Tema ema laulis tihti kodutööd tehes. Kõige rohkem on tal ema lauludest meeles rahvalik laul „Kui lapsena lustilla luhal“, seda kuuldes tekib alati eriline soe tunne.

Tabria algkoolis tahtis tüdruk kangesti laulda. Kahjuks ei saanud väike lauluhuviline sugugi nootidele pihta, ei pidanud viisi. Õpetaja Hilja Levandi märkas lapse suurt laulusoovi ning õpetas teda klaveri juures nii kaua, kuni viisipidamine käes.

Ambla põllumajanduskoolis õppis Taimi raamatupidamist. Õpitud ametile on ta truuks jäänud kogu eluks, töötanud pensionipõlveski.

Ambla koolis tegi ta tutvust sõnakunstiga ja kooli rahvapilliorkestris akordkannelt mängides käis ära üldlaulpeolgi. Ilusad mälestused ja toredad seigad suurelt peolt on meeles tänaseni. Näiteks sõi tüdruk elus esimest ja viimast korda hobuselihast valmistatud vorsti. Vorst maitses nagu vorst ikka, aga mõned tüdrukud oksenda-

sid hirmsasti, kui teada said, mida sõid.

Pärast kooli lõpetamist asus neiu tööle raamatupidajana. Vahepeal mängis elu kätte selliseid olukordi, et leiba teenida tuli Ares ja Päriveses rahvamaja juhatajana. Päriveses saigi isetegevus Taimi elus tõsisema hoo sisse. Oma esimese suurema tunnistuse sai ta Pärnu rajooni sõnakunstnike ülevaatusel – J. Smuuli „Mälestusi isast“ tõi esikoha. Sõnaseadmisega on naine kogu elu olnud sina peal. Oli aeg, kui sai tehtud kõvasti estraadi. Eriti populaarne oli „Lehmalugu“. Loole lisas vürtsi see, et laval oli suur, uhke kirju lehm, tehtud vineerist, aga nägi välja nagu päris.

Meelde jääb on aeg, kui Päriveses lavastati operett „Õnnelikkude reisi“. Taimil oli seal sõnaline osa. Etendus oli väga menukas ja mööda Eestimaa ringi sõites olid saalid rahvast täis. Eks väljasõitudel juhtus nii mõndagi. Kord oli üks osaline kogemata võtnud kaasa esinemiskingad teine teisest paarist ja erinevat värvi. Või siis see lugu, kui laval olev voodi kukkus kolinal kokku, kui osatäitja sellel istet võttis. Need olid toredad seigad, mida praegugi nalja ja naeruga meenutatakse.

Taimi on laulnud kolmes naisansamblis. Alustas Päriveses, algul konferansjeena, hiljem lauljana. Ansambli juhendas V. Rumessen, tema oli väga range, harjutati kõvasti ja tulemused olid head. Enne esinemist ei soovitanud maestro tualetti kasutada, ütles, et lavale tuleb minna sisemise pingega, olevat esinemisele kasuks. Need

õpetussõnad on pärit P. Pinna suust. Aiandus- ja mesinduseltsi ansamblit juhendas M. Maiste. Tol ajal esineti tihti koos Pärnu-Jaagupi mees-tega. Ühel esinemisel Leedus sai laul „Kurzeme“ suure publiku poolehoidu. Tänuhäheks kingiti kotitais gladioolisibulaid. Gladioolide õiteilu kaunistas kaua Taimi koduaeda. Viimane ansambel, kus helises Taimi sopran, oli taas Päriveses. Sellesse aega sattus ka kaheaastane laulupaus, sest võitu tuli saada raskest haigusest. Ühel ajal keerutas tegus naine jalga ka rahvatantsurühmas. Samuti tegutseb juba pikalt MTÜ Hoolivad südamed juhatuses. Kõigi kollektiividega on olnud palju esinemisi ja osavõtte konkurssidest, see oli tore ja meelde jääv aeg.

Koos abikaasaga on vestluskaaslane kasvatanud aas- taid mitmesuguseid aiasaadusi ja lilli. See oli füüsiliselt raske ja hoolt nõudev töö. Tihti tuli aega võtta unetundide arvelt, kuid noor inimene jõuab palju. Sellest saadud tulu aitas oma kodu rajada, lapsi ja lapselapsi toetada ja koolitada.

Kahjuks ei ole kõik siin elus lust ja lillepidu. Vapper naine on viis korda elus surmaga silmitsi seisnud. Ometi pole tulnud kordagi mõttesse, et nüüd suren. Kogetud on nii head kui halba, elu varjukiilgedega kokku puutudes tuleb osata neist parem osake üles leida, meelde jätta ja võib olla vahel isegi pisut rõõmu tunda.

Taimi hoolitsust ja toetust on tunda saanud mitmed lähedased. Nüüd on tal ääretult hea meel, et ta kõrval on

v ä g a h o o l i - vad ja armsad lapsed ning lapselapsed peredega. Eriti tänulik on Taimi tütrele ja tema perele, kelle abi ja hoolleta enam toime ei tule. Suur õnnistus on ka sõbralik, abivalmis ning rõõmsameelne naabrinaine.

Praegu toimetab Ares lauluklubi, kus käivad koos lauluhuvilised „parimais aastais“, nende seas ka Taimi. Laulmine meeldib neile väga, see teeb hingele pai. Taimi lemmiklaulaks on „Rohe- lised niidud“, kuid igal ajal ja igas olukorras meeldib talle kuulata Zdenek Fibichi „Poem'i“ viuldajate esituses. Võib öelda, et loo peategelane on tubli rohenäpp, käsitöömeister, hea perenaine, armastav abikaasa, ema ja hoolitsev vanavanavanaema. Käsitöömeistri leivanumbriks on lapitekid, nendega on varustatud kogu suguvõsa. Aktiivse proua tegemisi on märgatud ja tänatud kahel korral sotsiaalministri aukirjaga – 2004. aastal vanavanamaks olemise eest ja 2007. aastal kultuuri edendamise eest.

Hüvasti jätab lahke perenaine laia naeratusena. Samas heidab hindava pilgu korras koduõuele ja mainib nagu muuseas, et näe see ja teine töö ootab tegemist. Koduteel jalgratast vändates mõtlen ja imestan, et kuidas ta küll on jaksanud ning jaksab praegugi. Vanasõna ei valeta – kes teeb, see jõuab. Jõudu, tervist ja palju õnne sulle, Taimi!

* Autor ja loo peategelane ei ole sugulased.

Külas käis Reet Alamaa

Eametsa kodukohvikute päev

VILJA ALAMAA
KULTUURIKORRALDAJA

Eametsa küla kodukohvikute päev on **29. juulil**.

Kohvikud:

- 1) Kohvik GARAAŽI TIKS... tule tiksu siin!** Mägra tee 4, avatud 11.00 kuni varusid ja jaksu jätkub. Keha saab kinnitatud ja kurgud kastetud. Lastele batuut, suhkruvatt, tätoveeringud. Suurematele õhupüssist täpsuslaskmine. Näha saab peremehe jahitrofeede ekspositsiooni.
- 2) Kohvik BURX** Leevikese tee 9, sissepääs Suvilate tee poolt, avatud 11.00–17.00. Soolased ja magusad küpsetised, jäätisekokteil, kirbukas, batuudid.
- 3) Kohvik KOLLANE**

Kohvik Kollane Kodu möödunud aasta kodukohvikute päeval

Foto: Vilja Alamaa

KODU Alpikanni tee 4, avatud 11.00–16.00. Pakutakse soolast, magusat, toredaid tegevusi lastele.

- 4) Koerte kohvik/butiik/mängumaa NELI KÄPPA.** Naaritsa tänav 8, avatud 11.30–15.00. Enneolematu kohvik avab üheks päevaks oma hoovi neljajalgsetele sõpradele ja nende peremeestele.

- 5) K o d u k o h v i k KÄRBI TEE 13 BBQ.** Avatud alates 11.00 kuni jõudu jätkub. Peremees pakub parimast parimat ribi, perepojad esitavad laulu- ja pillilugusid, perenaine on väga ilus ja noble!
- 6) NAARITSA KODU-KOHVIK ootab taas külla!** Naaritsa tee 10, avatud alates 11.00. Elaval tulel valmivad *taco*'d,

ülimaitsvad toorjuustu-koogid kodumarijadega ja palju muud.

- 7) Kohvik SAAB SOOLAST, SAAB MAGUSAT** Nirgi tee 8, avatud 11.00–15.00. Mõnus hoovikohvik on kõigile külalistele valla.
- 8) NIGULA CAFE** Nigula tee 57B. Pakutakse head ja paremat – tule maitsma ning nautima!
- 9) SUURE PAPA LIHALETT.** Vägev lihalett on teid ootamas Nigula ja Toome tee nurgal. Suusulav kodune suitsuliha, tule ostma!
- 10) TULIKA KOHVIK** Tulika tee 7, avatud 11.00–16.00. Kohvik, kus ühtehoidvad naabrid on ühendanud jõud, et tuua iga pere erilised road teieni! Pakume maheveise burgerit, „friikaid“ ja snäkke.

Teemapealinnade valitsussau toodi Pärnusse haabjatel

PIIA SALUNDI
TEABESPETSIALIST

18. juunil saadeti kevadpealinnast Türlt Pärnu poole teele teemapealinnade sau. Sümbolne valitsussau toodi seekord suvepealinna mööda Pärnu jõe haabjatel, teekond võttis aega neli päeva. Kokku läbiti 107 kilomeetrit, neist enam kui 37 Tori vallas. Haabjakultuuri edendaja Aivar Ruukel räägib ettevõtmisest lähemalt.

Kuidas sündis mõte tuua teemapealinnade valitsussau Pärnusse just haabjatega?

Suvepealinnas toimub pööripäeval traditsiooniliselt pidu „Tere, Pärnu suvi!“. Linnavalitsus korraldab igal kevadtalvel konkursi, et suve avapeo vääriline tegija leida. Sel aastal valiti parima pakujana välja koalitsioon, kuhu kuuluvad SA Endla Teater, MTÜ Destination Pärnu, Maarja Magdaleena Gild MTÜ, SA Pärnu Muuseum ja Seaside Productions OÜ. Olin protsessiga kursis, kuna olen ka ise MTÜ Destination Pärnu asutajaliige ja kuulun selle juhatusse. Et aga mu tööpöld pole linnas, vaid Soomaal, siis ei osalenud ma „Tere, Pärnu suvi!“ korraldustiimi töökoosolekutel. Mõte tuua valitsussau mööda veeteed tekkis tiimis juba ühel esimestest ühistest kokkusaamistest. Kalataks poolt tuli idee paatide paraadist Pärnu linnas ja kui valitsussau tuleb paatidega, siis on ju loogiline, et las ta liigubki veeteed pidi. Mõeldi inimesele, kes Türlt Pärnusse võiks sõuda, ja helistati mulle. Olin

kohe nõus. Päev varem olime haabjaehitajate ja -kasutajate seltskonnas arutanud, et suvel võiks koos mõnd jõge väisata. Pärnu jõgi meil mõttes ei olnud, aga nii need asjad lõpuks kujunesid.

Kui palju inimesi matkal kokku osales?

Kõige arvukamalt oli meid stardis, 18. juuni keskpäeval Türlil. Üheksas startinud lootsikus mõlas Türi linna vahel lookleval jõekesel kokku 21 inimest. Osa türilasi aga linna piirist kaugemale ei tulnud ja vahepeal kolisime kaks haabjat lausa saateauto treilerile. Laupalt ja Jändjalt oli aga uusi liitujaid, nii et Samliku sadamasse sõitsid sisse kõik alustanud haabjad, aga juba veidi uuenenud meeskondadega. Iga päev käis lühematel või pikematel jõelõikudel kaasa sõitmas jõeäärsete külade ja valdade inimesi. Kokku osales 35 meest, 24 naist ja 11 last ehk 70 inimest.

Mitug haabjat kasutasite?

Üheksa haabjat olid veel esimesel päeval, kaheksa teisel. Paraku oli see algusest peale teada, et vaid osa haabjamehi kulgeb kaasa kõik neli päeva, teistel aga olid omad olulised kodused toimetamised. Nii kuivaski kolmanda päeva pärastlõunal, Tori põrgust startimisel laevastik viie haabjani, mis kõik randusid pärast valitsussaua kohale toimetamist Pärnu jahisadamasse 21. juuni õhtul.

Millised olid meelde jäävaimad seigad?

See oli üks mõnus neljapäevane jõeretsk, tilkagi

Kogu veetee Türlt Pärnusse sõitsid haabjatega Tõru-Tõnn Parts (kivil), Jaan Keerdo ja Aivar Ruukel

Foto: Aivar Ruukel

vihma me ei saanud, küll aga sajaga päikesepaistet. Suurim üllatus oli mulle Pärnu jõe ilu. Halliste, Lemmjõe, Raudna, Navesti kaunite kallaste ja lumavate vaadetega olen ju harjunud. Pärnu jõgi oli mulle seni väga vähe teada, Suurejõe ülesvoolu lausa tundmatu. Eeldasin, et kuna Pärnu jõe voolab enamasti läbi põllumajandusmaastike, jääb ta Soomaa rahvusparki jõgedele alla. Nüüd tean, et tegelikult on ka Pärnu jõgi vägagi looduslik, üllatavalt vaheldusrikas ja tõeliselt ilus.

Meelde jäävaid hetki oli palju ja põnevaid jutuajamisi oma paadikaaslastega, kellega vahetuste kaupa oma haabjat jagasin – esimesel päeval Triin ja Andres, teisel päeval Marko ja Eva, kolmandal Kaie ja Jana, neljandal Piia ja Ljudmila. Suurimat rahulolu tundsin ilmselt aga hoopis kolmanda päeva viimasel matkatunnil, kui sõitsin haabjas üksinda, möödusime siis lojuva päikese saatel Võnnukivist (asub Tori vallas Urjumarja külas, toim). Seda

võimsat rändrahnu pakuks Pärnu jõe vast kõige vingeremaks ja sümbolsemaks üksikobjektiks, asub ta ju jões, mitte jõe kaldal, nagu paljud teised uhked vaatamisväärsused. Põnev veeranditund oli viimase päeva hommikul Sindi kärestikust laskumine, plaan oli tegelikult tulla seal kaldale ja tarida lootsikud maad mööda ümber kärestiku. Kuna Tori vallavanem aga esimese haabjaga kärestikust ilma pikema pausita alla sõitis, siis kuidagi loomulikult tulid riburada järele ka teised. Kui oligi midagi sel teekonnal, mis kriipima jäi, siis Pärnu jõe lagununud rippisillad (nimetasime need ümber R.I.P. sildadeks), tundub, et neid graatsiliselt sildu ei vaja enam keegi, sellest on kahju. Ja et positiivse noodiga lõpetada, siis eredaimeks looduselamuseks jääb sellest jõeretkest ilmselt hetk, kui kolme-nelja meetri kaugusel meie haabjast äkki jäälinn nagu elektrinool puuoksalt otse vette lendas ja sealt kalaga noka vahel minema kihutas.

PILTUUDIS

Tori rahvamajas näeb augusti lõpuni näitust „Hingepüüdja“, kus on eksponeeritud Soomaa ühepuulootsik, kohalikud rahvarõivad ja jahiulukid. Näitus on avatud iga päev kell 11.00–19.00. Samal ajal on avatud Tori muuseumi aidahoone ja Eesti sõjameeste mälestuskirik. Leia aeg ja puuduta oma hinge...

Foto: Piia Salundi

Sinti rajatakse noorte soovil pumprack

KAIRI GUSTAVSON
RAHVATERVISEPETSIALIST

On suurepärane uudis, et noorte soov saada Sinti pumprack täitub veel sel aastal.

2021. aasta jaanuarikuus kohtuti Sindi noortekeskuses, et arutleda teemal „Mida noored Sindi avalikult ruumilt ootavad“. Kohutumisel sai korjatud palju ideid. Üks ettepanek oli, et Sindis võiks olla pumprack. See on trikiratturitele mõeldud rada, mis koosneb kurvidest ja lainetest, mille abil on võimalik n-ö pumbata kiirust. Rada sobib kasutamiseks väikelastele, teismeliste, täiskasvanutele

ja seenioritele. 2022. aasta varakevadel saime noortega veel korra kokku arutamaks, kas nad soovivad jätkuvalt pumprack'i või hoopis nõukogude perioodil rajatud laste liiklusõppeteed taastamist. Noorte kindel eelistus oli pumprack. Tänavu saab noorte soov teostatud. Pumprack rajatakse Kooli parki, pargis asuv laste mänguväljak viiakse veidi eemale Kooli 2b maja otsa juurde.

Raja ehitab osuühing ATEMO, see läheb maksma 94 000 eurot (lisandub käibemaks) ning valmib sel sügisel.

Projekti toetab Rohelise Jõemaa Koostöökogu ja PRIA Leader programm meede 4.

13. Tori põrgu triatloni tõi starti 56 vaprat sportlast

ANDRA SÕMER
TORI SPORDIKLUBI

Korraldajate rõõmuks on Tori põrgu triatlon saanud palju sportlike lausa kohustuslikuks suve osaks. Sel aastal olud ja ilm meid soosisid. Külmetama ei pidanud ei kaldal ega vees.

Toon siinkohal ära poodiumile pääsenud võistlejad. Kel rohkem huvi, leiab protokollid ja fotod Tori spordiklubi Facebooki lehelt.

Tüdrukute duatlon

1. Karoliis Baumann (0.48,46);
2. Iiris Pähklmägi (0.51,06);
3. Mari Kuk (0.52,85).

Poiste duatlon

1. Erast Didier (0.57,22);
- 2.-3. Arto Didier (0.58,13); Kaspar Allik (0.58,13).

Noormeeste teatetriatlon

1. Robin Hunt, Kert Allik (11.01,99);
2. Marcus Viks, Nikolai Kiradi (12.54,22);
3. Olavi Lumberg, Rome Jõe-

rand (13.57,54).

Naiste triatlon

1. Kairi Rikker, Thea Ivandi (20.52,72).

Meeste triatlon

1. Roman Jõerand, Tanel Mägi (13.03,24);
2. Rommi Kruuse, Uku Kruuse (13.20,68);
3. Mattias Oga, Karel Rüütel (13.34,40).

Meesveteranide triatlon

1. Ülar Põld, Kaido Tambur (12.39,64);
2. Ahto Saar, Arto Saar (12.47,80).

Segapaaride triatlon

1. Anne Vaisma, Kristjan Lepa (13.29,36);
2. Kadi Ruumet, Mait Ruumet (13.36,83);
3. Merilin Aaslaid, Rasmus Aaslaid (14.14,41).

Tori põrgu triatlon on osa projektist „Tervisespordisari Terve TORI 2022/2023“, mida toetab Rohelise Jõemaa Koostöökogu ja PRIA Leader programm ning mis kuulub sarja „Pärnumaa liigub 2023“.

Täname toetajaid: Tori

Sel aastal oli ilm triatlonistide poolt Foto: Ülo Soomets

vallavalitsus, Rohelise Jõemaa koostöökogu, PRIA, Pärnumaa spordiliit, Tori valla kultuurikeskus, MTÜ Eesti Veeohutus, Eesti Punase Risti Pärnumaa selts, Tori matkakeskus, Coca-Cola HBC Eesti AS, OÜ Sookolli söögutuba, Matogard OÜ,

Klaara-Manni puhkemaja, Agmeral OÜ, Tori siidritalu, Soomaa.com, Raivo Remont OÜ, Levikivi OÜ, Mäeja Talu OÜ, Delux Sauna Rent, Karilini kohvik, Tiia Saar keraamika.

Aitäh, kõik abilised ja vabatahtlikud!

PILTUUDIS

Nagu traditsiooniks saanud, anti ka tänavu Pärnumaa Võidupüha maratoni pidulik start Toris. Võistlemise kõrval on sündmusel täita ka rituaalne roll – just sellel maratonil viivad sportlased võidupüha paraadil süüdatud võidutule Pärnusse Iseseisvuse väljakule. Pildil on vahepunkt Sindis, kus jooksjaid toetavad Sindi tuletõrje seltsi vabatahtlikud

Foto: Aivar Kütt

PILK MINEVIKKU

Sindi seltsimaja

Selle aasta sügiseks peaks lõpule jõudma Sindi seltsimaja remont. Maakonna suurima saaliga kultuurihoone saab uue näo ja uue hingamise. Põneva ootuse leevenduseks üht-teist varasemast. Tori valla lehe 2020. aasta kuuendas numbris oli juba 1965. aastal avatud hoonest juttu. Lisame veel fakte ja mõtteid sellest ajast.

Seltsimaja põhifunktsioon on inimeste meelt lahutada moel või teisel. Sirvisin 60.–70.-tel aastatel ilmunud ajalehte Pärnu Kommunist ja silma jäi ridamisi toredaid artikleid Sindi kultuurielust. Siin lugemiseks mõnina-gad väljavõtted.

Avamise puhul on 1965. aasta 9. märtsi Pärnu Kommunistis tore kirjeldus:

„Möödunud laupäeval avati Sindi uus klubihoone. Nüüd peaks algama ka uus etapp sintlaste kultuurielus. Uue maja sisemus lõhnab veel värskest värvist. Ruumikas vestibüülis on barjääriga eraldatud riidehoidla, kus kohti leidub küllaldaselt. Uues kinosaaalis pole enam tarvis istuda üleriides, sest klubi on soojustrassi kaudu ühendatud tekstiilikäitise aurumajandiga. Saal koos rõduga mahutab 472 inimest. Et lava on suuremaid meie vabariigis (180 ruutmeetrit), siis loodetavasti ei jäta paremad teatrikollektiivid oma ringreisidel Sindit kahe silma vahele. Lava oma konstruktsioonilist võimaldab korraldada ka spordivõistlusi (maadluses, tõstmises, poksis). Vestibüülist teisele korrusele viiva laia trepi kaudu pääseb rõdule ja harjutusruumidesse. Saali kõrval asuvas jalutusruumis on koht leitud ka puhvetile. Uue klubi seinu kaunistavad kaks kaasaegses stiilis kunstiteoste: vestibüülis ümarrauast keevitatud „Ketraja“ ja jalutusruumis värvilisest šamotist seinapannoo „Lambaniitjad“. Mõlemad kunstiteosed sümboliseerivad Sindit kui tekstiililinna.“

Ja tõesti, sellist mõnusat valget ja sooja klubi on ju oodatud üle 30 aasta, sest juba 1930. aastate teisel poolel leiti, et kasutusel olev, kasarmust nr 2 ümber ehitatud hoone on sedavõrd amortiseerunud, et kultuurimajaks enam ei sobi. Aga läbi sõja-aastate ning hiljemgi veel toimetas selles lagunevas majas usinalt Sindi isetegevuskond, peeti pidusid, näidati kino, eakad kogunesid laulma-tantsima ja lihtsalt aega veetma.

Aga vaatamata uuele ja uhkele majale ei möödu päevad probleemideta... Sindi töötajatel oli pretensioone 1. Detsembri nimelise vabriku ametiühingukomiteele. Kurdeti, et kinoseansid ei alga väljakuulutatud ajal, seetõttu on vastava vahetuse töölised, kes tahtsid filmi lõpuni näha, mõnigi kord tööle hiljaks jäänud. Klubi juures töötas kinokomisjon, keda kohustati pidevalt kontrollima olukorda ja

Sindi klubihoone valmis 1965. aastaks

Foto Sindi muuseumi kogust

abistama selle parandamist.

29. juunil 1965 ilmunud Pärnu Kommunistist loeme: „Sindi uue ajakohase klubi saal leiab juba üle kolme kuu järjekindlat kasutamist. Kuuvahe-tusel tuli Sindi klubi näiteringil esiettekandele Ardi Liivese „Viini postmark“. Siin on esinenud arvukalt külaliskollektiive: Tallinna draamateater kandis ette „Tootsi pulma“, mis rahvale väga meeldis. Vanemuine jõuab siia tuleval kuul, 8. juulil on „Irkutski 100“ etendus. Rahvas ootab kannatamatult RAT Estonia esinemist. Neil päevil oli Sindi publikul võimalus jälgida Riikliku Filharmoonia est-raadietendust, mis lõi inimestele hea tuju. Sõnakunstnikud Eva Klink ja Richard Peramets panid isegi väga tõsise osa publikust naerma. Roland Pikhofi ettekanded havi ja elektrikitarril võeti tänuga vastu. Vaimus-tusse sattus rahvas Heli Läätselauldes. Kui kava esimeses osas olid tema repertuaaris juba varem kuulnud laulud, siis teises osas esitas ta uusi: Naapoli festivalil esikoha saanud „Vahanuku“, Gobari väga kirka „Jälle moes“ ja eriti hoogsa prantsuse rahvalaulu „Kevad ja päike“. Esineja kutsuti korduvalt tagasi ja pidi andma arvukalt lisapalu, mille eest tänati lilledega. Heli Läätsel arvamus Sindi saali kohta: „Suurepärase saal, akus-tika hea, kerge laulda, publik tore.““

Uue klubihoone algusaastail olid tavalised kõikvõimalikud konkursid ja võistlused, seda nii kultuurimajade kui ka tegutsevate kollektiivide vahel. Tihti-peale olid esimeste seas nii Sindi seltsimaja kui ka majas tegutsevad ringid.

1972. aasta 12. oktoobri Pärnu Kommunist pajatab: „Kultuuriasutustes on suvine vaikus lõppenud. Taas käivad koos laulukoorid, harjutavad orkestrid, tantsuproovidel pühitakse higi, käsitööringides suristatakse õmblusmasinaid. Ei ole Sindi klubigi teiste omataoliste seas erandiks. Enamikul isetegevus- ja huvialaringidel on esimesed kooskäimised seljaga, mõnel koguni terved esi-

nemiskavad selged. Eriti agarad oma ettevõtmistes on segakoor ja naiskvartett. Segakoor sõidab 21. oktoobril Hiiuimaale. Koos sealse kooriga korraldatakse sõpruskontsert, kus kaastegijaks on ka Vändra meeskoor Helgi Sildeveri juhatusel.

Tubli oma ettevõtmistes oli ka näitering. E. Vaiguri näiden-diga „Pidulik õhtusöök“ (lavastas Jaan Muri) võeti osa NSV Liidu moodustamise 50. aastapäevale pühendatud näiteringide ülevaatusel. Asjaosaliste endi arvates tuldi oma ülesan-dega toime ning jõuti keskmise tasemeni või koguni pisut üle selle. Juuni hakul sai esinemisküpsiks L. Kerge estraadinäidendi „Parmukese tähed“ I osa. Ka selle seadis lavale Jaan Muri. Seda kolmeteistkümnepäevase tegelasega naljatükki mängiti oma majas. 30. septembril oldi sellega Toris ja ka edaspidi tahetakse külalistetendusi anda. Peatselt alustatakse ka teise osa õppimist. Publiku ette loode-takse astuda juba detsembris ja siis mängitakse üheskoos maha näidendi mõlemad osad. Ainult esimene osa kogu õhtu kava ei täitnud ja nii tuli lau-lunaistel ning deklamaatoritel kaasalööjateks olla. „Meie klubi kullafondiks on entusiastlikud ringijuhid,“ sõnas juhataja Helve Licht. Lehte Rinaldo ja Jaan Muri kõrval kuuluvad Sindi klubi kullafondi ka rahvatantsuõpetaja Maia Jegorova ning käsitööringi juhenda-daja Aino Pärn. Nad mõlemad on Sindi keskkooli õpetajad, kusjuures nii üks kui teine on ka pedagoogiametis hinnatud tulemusteni jõudnud. Maia Jegorovast kõneldakse koguni, et ta olevat kogu Sindi keskkooli õpilaspere rahvatantsu tantsima pannud. Ka Sindi tööveteranid hakkavad edaspidi M. Jegorova käe all harjutama. Kui nii, võib M. Jegorova kiidelda, et tal on õpilasi 7.–70. eluaastani. Aino Pärna õmblusring on üks vähes-test, kuhu kõiki asjahuvilisi vastu võtta ei saa. Peamiseks takistuseks on ruumikitsikus. Ehk küll klubi väljast vaadates lausa majamürakana näib, on seal harjutussaaled ja ringiruumed

vähe. Tööd aga, mis neis kitsastes tingimustes valmivad, on sageli lausa meisterlikud. Kord aastas, tavaliselt laste kevadpäevade aegu antakse oma tööst aru näitusega. Klubis on ka lastering, mis koondab oma rüppe eelkoolilasi. Selles ringis tehakse kõike: lauldakse, tantsitakse, mängitakse. Lastele pakub ringi töö suurt vaheldust ning mitmed neist, kellest sel sügisel koolilaps sai, avaldasid tagasitulekusoovi. Et aga mängu- ja lauluringi koolitüdrukule-poisile liiga vähe pakub, otsustas Helve Licht algajate kooliskäijate tarvis päris oma ringi moodustada.“

Lisaks isetegevusele kogus hoogu ka klubiline tegevus. Pärnu Kommunist kirjutab 14. veebruaril 1979: „Perekonna-õhtute korraldamise mõtte Sindi klubis algatas Priit Kask. Tema tuli pärast kõrgkooli lõpetamist klubisse kunstiliseks juhiks. Ka klubijuhataja Mare Veski, rahvatantsuringi juhenda-daja Maie Jegorova, peotantsuringi juhataja Tiina Matvere hakkasid plaanist kinni. Avaüritusele kutsuti ülikooli õppejõud Aksel Küngas, kes tutvustas perekonnaõhtuliste Prantsus-maa eluolu. Vaheldust pakkus ansambel Mikser, osa võeti vik-toriinipähklite katkihammus-tamisest. Avaürituse järel kirju-tati klubi külalisteraamatusse: „Meeldis!“, „Taolisi õhtuid võiks veelgi korraldada“, „Tore, et klubi ka keskealistele mõtleb, tahaks niisugustest õhtutest ka edaspidi osa võtta“. Ootajaid ei lastud kaua oodata. Järgmisel perekonnaõhtul oli külaline Pärnu arst Ülo Kull. Nüüd on peetud 10 perekonnaõhtut. On kohtunud väliskommentaator Toomas Alataluga, skulptor Riho Kullaga, õppejõud Tiia Virkusega ja teistega.“

Nii huvitavat ning mitmekülgselt elu on Sindi kultuuri-rahvas elanud tänase päevani. Kindlasti innustuvad sintlased veelgi enam ise tegema, kui seltsimaja uuenenult rohkesti uusi võimalusi pakub. Ootame põnevusega!

Aita Puust,
Sindi muuseumi juhataja

Meenutusi vanadest aegadest: loomad ja linnud IV

OSKAR JAAKSON,
SÜNDINUD LÖÖL 1897, SURNUD 1978

(Algus Tori Valla Teatajas nr 4(68))

Kodujänesed on suured söödikud. Huvitav oli, et nad kevadel aedas vabalt liikudes taimi ei vigastanud, aga niipea, kui kasvas alla porgand või külge kurk, hernes või muu vili, siis „saksad“ olid kohe selle kallal ja ei saand neid enam vabalt pidada. Üle kõige armastasid piima, eriti noored ja pojad. Toitsin poegi pudelist, imesid ahnelt, kuni enam tilka sisse ei mahtunud. Kohe visati end surnuna põrandale pikali. Järgmine selle peale ja nii edasi, kuni suur hunnik. Ükski allolijaist ei liigutanud. Kes ülevalt alla libises, see enda keha asendile mingit tähelepanu ei pööranud, vaid magas edasi. Ülese ärgates oldi valmis uuesti piima imema.

Vainupääl, Ollil tekkis õhtul lammaste jõel jootmise ajal nende kampa metskits ja kõndis külalisena koos lammastega lauta ning elas talve üle lammastega koos.

Väikse poisina sain endale kaaskasvajaks koera Saika. Tema meeldis minule rohkem kui mina temale, sest pisikesena püüdsin teda liiga käsutada. Olime sõbrad, kuid tõeliselt minu koeraks sai järgmine Saika, kes kasvas minu hellitusel katlamajas. Aastaid hiljem, kui elasin-töötasin Lõpel, ütles papa sageli, et ma ei saavat salaja tulla külla, sest koer teadvat juba siis, kui alustan tulekut. Oli selgusetu, kuidas see võimalik, kuid oli see päeval või ööl, alati ootas koer mind kilomeeter majast, Põdra ja Loo vahes, kuid kunagi ei tulnud ennem üle talu piiri minule vastu, kui seda lubasin.

Tänavu suvel (1963) käisid minuga ja minu naisega seltsis metsas jalutamas kaks kassi. Kui läksime metsa, siis ilma kutsumata teadsivad ja tulid kaasa, kuid kui läksime poodi ehk tulime linna, siis polnud neil vähimatki kavatsust kaasa kippuda, kuigi nii metsa kui äratuleku tee algus oli üks. Kord mitme nädali järele sattusin jälle sinna ja ma pole kunagi näinud-kuulnud sellist rõõmukisa ja meeleut ligitükkimist kassilt kui sellel korral. Loom oli kui meeleu ega teadnud, kuidas enda rõõmu väljendada. Oli heas vormis, hästi söödetud, kuid nähtavasti pidas meeldes momente, kui olin tema vastu sõber ja aitaja.

PILTUUDIS

Tori silla vanade sammaste lammutamisel tulid välja 1945. aastal punavägede poolt õhitud Tori vabadussõja ausamba tükid. Esimesed leiud olid üsna väikesed ja need viidi hoiule Tori kirikusse. Leitud on aga ka tükk, mida tuli ekskavaatoriga liigutada. Praegune, vanade mustvalgete fotode järgi rajatud ausammas püstitati 1989. aastal. Uuel sambal on kokku 73 langenu nimed – 21 võrra rohkem kui originaalil

Foto: Piia Salundi

Viira Kooli

Tänavu möödub 165 aastat Viira Kooli asutamisest

Kutsume kõiki Viira Koolis töötanud õpetajad ja töötajaid 26.augustil kell 15.00 Jõesuu külamajja (Orava tee 6) tähistama seda juubelit. Meenutame toredaid hetki, vaatame videosid, sööme suppi, kooki, joome kohvi.

PALUME TEATADA OMA OSALEMISEST HILJEMALT 15.AUGUSTIKS JA OSAVÕTUTASU 10 EURO KANDA ENDA LINGI NIMELE EE301010011795538222(SEB)

Lisainfo telefonil 5234336 (Enda)

TAASISEISEVUMISPAEVA TÄHISTAMINE

20. augustil kell 18.00 lastele toga pargis

TAMMISTE PEREPIDU

Ootame Tammiste rahvast peole!

- Lastele batuudid, lõbusad mängud kõigile
- Öhtujuht Kirss Tordil ehk Kirsi Jaan
- Pidul on tasuta, kõik on lahkelt oodatud
- Kaasa võtke piknikutekid, hea tuju ja toredad sõbrad!
- Avatud söögikohad

Korraldab: TORI VALLA KULTUURIKESKUS

Üritust toetab:

Väikese kontserdiga esineb meie oma Tammistest tuule tiibadesse saanud **RASMUS ILVES**, järgneb rahvalik pidu koos ansambliga **NEDSAJA KÜLA BÄND**.

Tule jala või rattaga, jäta seekord auto maha, parkimiskohti napilt. Kui kellelgi on soov pakkuda enda aialst marju vms head-paremat, siis broneeri eelnevalt müügikoht Vilja tel 5105498

KÜLA KODUKOHVIKUTE PÄEVALE PÜHENDATUD RATTAMATK

29.07

TERE HOMMIKUT EAMETSA KÜLA!

Kogunemine ja start kell 10.00 Alpakanni ja Eametsa suvilate tee nurgal postkastide juures.

Matka lõpp-punkt samas. Matka pikkus kokku 10 km, orienteeruvalt läbime selle 40 minutiga.

Sõidame rahulikus tempos, mis sobib ka kooliealistele lastele. Vajadusel teeme puhkepaute. Lastel puhul arvestage eelnevalt, kas nad jõuavad selle retke pikkuse läbi.

Starti tulla tehniliselt korras rattaga. Varustus: jalgratta kiiver, sportlik riietus, veepudel

Matka korraldab ja viib läbi Eametsa küla kohalik elanik **Henri Pastarus** (tel 53434438)

Palume end eelnevalt registreerida: hpastarus@gmail.com

TORI VALLA KULTUURIKESKUS

NAARITSA TÄNAVA PUMBAAJAAMA PLATSIL

Eametsa KÜLAPIIDU

29. JUULIL KELL 19.00

Meie oma küla pidu koos kohvikute, mängude ja batuutidega.

Kodukohvikute päeva pidulisi tantsutab ansambel **MisSiis**

Õhtut juhib **Andris Avamere**

Kogu külarahvas on lahkelt oodatud!

TORI VALLA KULTUURIKESKUS

TERVE TORI RATTAMATK

PÜHAPÄEVAL 27. AUGUSTIL 2023

Matk algab kell 10.00 kahest erinevast paigast -

- Tori vallamaja aas
- Are mõisapark

Matka pikkus kokku umbes 48 kilomeetrit, kontrollpunktides tootlustus ja meelelahutus.

Palume registreerida enda osalemine 23. augustiks e-mailile tori.spordiklubi@gmail.com

Info telefonil: 56910009 (Andra Sömer), 5184561 (Pille Kuusik)

Osalemine TASUTA!
Kohustuslik on kanda kiivrit!

LEADER TORI vald MITÜ TERVE ARE TORI SPORDIKLUBI

LAUPÄEVAL 12. AUGUSTIL 2023

Algusega kell 19 Tori vallamaja aasal, maailma keskpunktis saab toimuma

TORI VALLA TANTSUPIDU PÕRGUWÄRK

ÜLES ASTUB PEA 300 TANTSIJAT!
Lavastaja MARIANN PÄRNOJA
Live muusika PALAT NR 7 poolt

juhtustaja ja kuradi haal - ANDRES ANDREKSON
kurat - MARGUS USIN | vaheteksid koostas - LEA PUUST

LASTERÜHMAD: Kergu Lastead-Algkooli lapsed, Pärnu-Jaagu põhikooli lasterühmad Kirilind 2-3 kl ja Kirilind 9-5 kl, Pärnu Tammisaare kooli lasterühm 4 kl ja Sauga Avatud Noortekeskuse Elustili ring

NAISRÜHMAD: Röömsameelsed, Laielides, Anna ja Minna, Libatse Sostrad, Eit ae taati, Kurverid, Sassis Sussid, Tammepligad, Kuu ja Pastlapaar ja Neiduderühm Tansindi

SEGARÜHMAD: Ühtejalga, Vallatu Auto, Laielides, Omasoodu ja Tori Rahvamaja Segarühm

VÕIMLEIJAD: Are väikesed võimlejad ja Salmes

TASUTA!

LEEK TOIDUAUTO

TORI ÖÖMATK

"Tori mõisasüda"

Tule ja osale mõnusal jalutuskäigul, kus tutvume Tori ajaloolise mõisasüdamaga. Jalutuskäik saab toimuma neljapäeva õhtul, 10. augustil 2023. Koguneme kl 20 Tori rahvamaja juures.

Jalutuskäiku viib läbi Aita Puust.
Arvesta orienteeruvalt aega 2 tundi.

TORI VALLA KULTUURIKESKUS

MUINASTULEDE ÖÖ

26. AUGUST

ALGUSEGA KELL 20:30

SINDI VÄLIJULAS

MUUSIKALISELE RÄNNAKULE KUTSUB ENDAGA

HALDI VÄLIMÄE

KAASA OMA ISTUMISALUS. PIKNIKUKORV.

Hoiame merd, mis meid ühendab!
Süütame päikeseloojangul randades ja sisevete kallastel lõkkesid, et tähistada Muinastulede ööd. Sel aastal mere-äärseid lõkkesid süütades mõtleme neile, kes merel.

TORI VALLA KULTUURIKESKUS

Ma Sindit!

TASUTA!

Kohtume suveõhtul muusikat kuuldes!

pühapäeval, 13. augustil
Esineb Maarja-Liis Ilus
Kitarril saadab Peeter Rebane

pühapäeval, 27. augustil
Esineb Sindi Muusikakool

pühapäeval, 10. septembril
Esineb Vokaalansambel Šal-lal-laa ja sõbrad

Sindi SÜVEMUUSIKA 2023

TASUTA!

Sindi Avatud Noortekeskuse ees algusega kell 16

Kohapeal avatud Kohvik Mugul!

TORI VALLA KULTUURIKESKUS Ma Sindit! Sindi Muusikakool

VASTSÜNDINUD VALLAKODANIKUD

Tristen Pesti	29.05.2023
Lenna Künnap	01.06.2023
Saskia Mäeste	02.06.2023
Marcus Buht	05.06.2023
Saara Reinaru	09.06.2023
Frank-Sebastian Meidla	12.06.2023
Eugen Väljamäe	14.06.2023
Johannes Puust	14.06.2023
Brennet Raud	22.06.2023
Getlyn Tuisk	23.06.2023
Hans Kuudisiim	26.06.2023
Meribel Tartlain	26.06.2023
Thomas Arlo Feldman	29.06.2023

Õnnitleme!

STATISTIKA

1.–30.06.2023 sündis 13 last. Suri 11 inimest, saabus 50, lahkus 48 ja vallasiseselt vahetas elukohta 17 inimest. 1.07.2023 seisuga on vallas elanikke 12 513, neist 6155 meest ja 6358 naist.

Katusehooldus.ee
KATUSED KORDA

- **KATUSTE PESU JA VÄRVIMINE**
 - Hooldus nii kivi-, plekk- kui eterniitkatustele
 - Katus säilib kauem ja maja saab värske välisilme
 - Küsi hinnapakkumist:
- tel. 555 094 76
info@katusehooldus.ee
www.katusehooldus.ee

Metver OÜ teostab hooldusniitmist ja purustamist.
Info: Rain Nahku, 5809 4440.

näitus

HINGEPÜÜDJA VESTLUSÕHTU Tori rahvamajas

17. augustil 2023 kl 18
külas **Jutta Pertel**
teema **RAHVARÕIVAS**

24. augustil 2023 kl 18
külas **Aivar Ruukel**
teema **ÜHEPUULOOTSIK**

Tasuta!

TORI VALLA
KULTUURIKESKUS

TEATED

TORI SOTSIAALMAJAS JUUKSUR 21. augustil. Registreerimine juuksur Pamela tel 5340 8603. MANIKÜÜR/PEDIKÜÜR 30. augustil. Info ja registreerimine tel 529 7216, Ave

SINDI SOTSIAALTÖÖKESKUSES JUUKSUR 17. augustil, PEDIKÜÜR 19. augustil. Registreerimine tel 5569 5546

KATUSE-, FASSAADI-, ÜLDEHITUS- JA VIIMISTLUSTÖÖD. Kortermajade renoveerimistööd. Pakume erinevaid lahendusi hoonete ja majade ehitusel. mehitis@gmail.com, 5352 9476

Rag.Mar OÜ tegeleb katuste, fassaadide, tänavakivide ja kanalisatsioonitrasside SURVEPESU ning hooldusega. Lisaks muruniitmine, hauakivide puhastus ja kasvuhoonete puhastus. Kontakt: 5343 1006, martinson.ragnar@gmail.com. Koduleht: www.kinnisvarakorda.ee

Ostan NÕUKOGUDEAEGSEID JA VANEMAID ESEMEID: portselanist nõud, klaasist nõud ja vaasid, keraamika, kunst, heliplaadid, raamatud, mänguasjad, mudelautod, hõbe jne. Tel 5803 0458

Ostan NÕUKOGUDEAEGSEID NÕUSID, serviise, karpides lusikaid, keraamikat, prosse, kujukesi jms. Tel 5356 0761, Liina

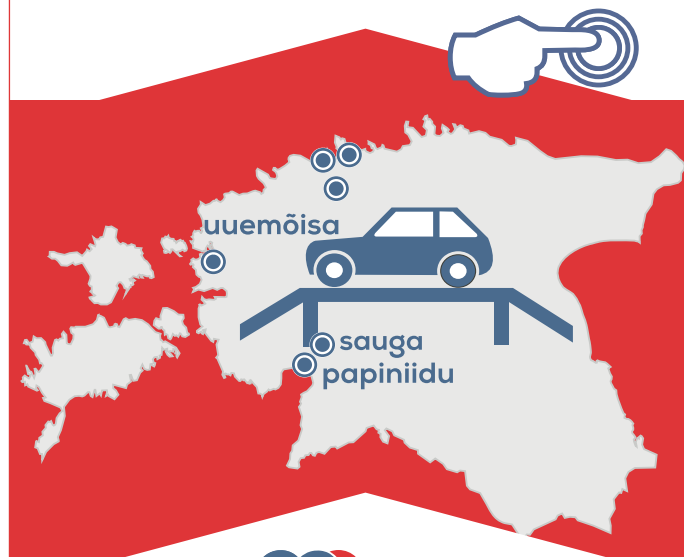
Ostan VENE KELLASID (ei pea olema töökorras), fototehnikat, heliplaate, raamatuid ja muud vanavara. Tel 5872 5458

TÄNU

Suured tänusõnad Tammiste tublidele kohvikutele! Kolmandat aastat järjest on kodukohvikute päev Tammiste üks oodatuid suvesündmusi. Küllastajate rahulolu ja rõõmsad tänusõnad saatsid kohvikute pidajaid päev läbi, mis on kindlasti parim tasu. Kõik kohvikud olid teinud suure töö, pakuti ülihäid hõrgutavaid toite, aiad ja kohvikualad olid kaunitult kujundatud, mitmel pool üllatas elav muusika ja ka ilmataat oli sel aastal tegijatele ning küllastajatele vägagi helde. Suur kummardus ja tänusõnad teile, kohtume uuel suvel jälle!

Vilja Alamaa, kultuurikorraldaja

tehnoülevaatus Drive-In või broneeri: protechno.ee

protechno

Sauga ülevaatuspunkt: Lauka tee 6, Sauga
Avatud: E-R 8-18 ja L 8-15
Telefon: 443 6990, sauga@tehnokuller.ee

MEIE HULGAST ON LAHKUNUD

Vaile Tamm	16.09.1930 – 24.06.2023
Aglaia Altsaar	28.01.1932 – 25.06.2023
Nanni Aruvee	31.03.1938 – 05.06.2023
Gunnar Taggu	10.05.1944 – 30.06.2023
Jaan Kalda	15.05.1946 – 30.06.2023
Niilo Veikko Toivo Piikki	21.07.1946 – 22.02.2023
Hilja Sojonen	14.06.1952 – 13.06.2023
Kalev Adamson	28.08.1954 – 10.06.2023
Koit Eermann	04.11.1957 – 16.06.2023
Taavi Sander	14.01.1969 – 04.06.2023

SÜNDMUSTE KALENDER

Laupäeval, 29. juulil

Kell 10 RATTARETK „Tere hommikust, Eametsa küla!“. Matka pikkus 10 km, registreerimine hpastarus@gmail.com. Info tel 5343 4438.

Kell 11 KODUKOHVIKUTE PÄEV Eametsa külas. Info tel tel 510 5498 või vilja.alamaa@torivald.ee.

Kell 19 Eametsa KÜLAPIDU Naaritsa tänava pumbajaama platsil. Kohvikud, mängud, batuudid! Esineb ansambel MisSiis.

Pühapäeval, 30. juulil

RABAKONTSERT „Muusikaline rännak“ Riisa rabas, esineb viiuliansambel Amici. Kogunemine kell 15.30 raba parklas.

Esmaspäeval, 31. juulil

Kell 19 TORI SILLA pidulik avamine. Esineb kaitseliidu Pärnumaa maleva orkester Saxon. Kõik on oodatud!

Laupäeval, 5. augustil

Kell 12 KODUKOHVIKUTE PÄEV Kilksama külas. Info tel tel 510 5498 või vilja.alamaa@torivald.ee.

Kell 17–22 Tori KODUKOHVIKUTE ÖÖ. Info Facebookis ja valla kodulehel.

Neljapäeval, 10. augustil

Kell 20 TORI ÖÖMATK „Tori mõisasüda“. Tasuta! Matka juhhib Aita Puust, kogunemine Tori rahvamaja juures.

Laupäeval, 12. augustil

Kell 19 TORI VALLA TANTSUPIDU „PÖRGUWÄRK“ Toris vallamaja aasal. Tasuta!

Pühapäeval, 13. augustil

Kell 14 JUMALATEENISTUS Tori kirikus.

Kell 16 SINDI SUVEMUUSIKA Sindi noortekeskuse ees. Esineb Maarja-Liis Ilus. Avatud kohvik. Kontsert on tasuta!

Neljapäeval, 17. augustil

Kell 18 „Hingepüüdja“ VESTLUSÕHTU „Rahvarõivas“ Tori rahvamajas. Külas Jutta Pertel. Tasuta!

Kell 22 VÄLIKINO Toris vallamaja aasal, kavas „Apteeker Melchior: timuka tütar“. Tasuta!

Laupäeval, 19. augustil

Kell 12–18 KODUKOHVIKUTE PÄEV Sindi linnas. Registreerimine 7. augustiks: argo.juske@torivald.ee. Info Facebookis ja valla kodulehel.

Pühapäeval, 20. augustil

Kell 12 taasiseseisvumispäeva TÄNUJUMALATEENISTUS Tori kirikus. Pärast jumalateenistust lilled ja pargade asetamine ratsamonumendi jalale.

Kell 18 PEREPIDU Tammiste lasteaia taga. Lastele mängud ja batuut, esineb Nedsaja Küla Bänd. Võimalusel tule jalgsi või rattaga, parkimiskohti napib! Info tel 510 5498.

Neljapäeval, 24. augustil

Kell 18 „Hingepüüdja“ VESTLUSÕHTU „Ühepuulootsik“ Tori rahvamajas. Külas Aivar Ruukel. Tasuta!

Laupäeval, 26. augustil

Kell 20.30 MUINASTULEDE ÖÖ Sindi väliujulas. Esineb Haldi Välimäe. Tasuta!

Pühapäeval, 27. augustil

Kell 10 TERVE TORI RATTAMATK. Alustada võib Tori alevikust vallamaja eest või Are mõisa pargist. Matka pikkus 48 km, kontrollpunktides toilitustus. Registreerimine 23. augustiks tori.sportklub@gmail.com. Info tel 5691 0009 või 518 4561.

Kell 14 JUMALATEENISTUS Tori kirikus.

Kell 16 SINDI SUVEMUUSIKA Sindi noortekeskuse ees, esineb Sindi muusikakool. Avatud kohvik. Kontsert on tasuta!

Kolmapäeval, 30. augustil

Kell 19 ARE PARGIJOOKS Are mõisa pargis. Info Fb Are Sport või tel 552 5014.

Neljapäeval, 31. augustil

Kell 12 Vene vägede lahkumise 29. aastapäevale pühendatud TÄNUJUMALATEENISTUS Tori kirikus.

Vaata lisa www.torivald.ee/sundmused

Tori Valla Teataja

Väljaandja: Tori vallavalitsus
Aadress: Pärnu mnt 12, Sindi, Tori vald, 86705 Pärnumaa
E-post: tori@torivald.ee
Toimetaja: Piia Salundi, tel: 5855 7158, e-post: ajaleht@torivald.ee
Küljendus: OÜ Hansaprint, trükk: AS Printall
Leht ilmub üks kord kuus. Tiraaž on 5554 eksemplari ja see jagatakse Tori valla postkastidesse tasuta.
Toimetuse ootab kaastöid ja reklaame e-posti aadressile ajaleht@torivald.ee 8. kuupäevaks.
Toimetusel on õigus vajadusel kaastöid lühendada ja redigeerida.